

DE MOURIK

vogelwerkgroep rijk van nijmegen en omstreken

Redactie: Pieter-Paul van Laake; Jan Pieters; Henk Hoogenboom
Kontakt-adres: Jonkerstraat 57, 6551 DD Weurt, telefoon: 08897 - 1908

Bestuur:

VOORZITTER:

Johan Thissen,
 Spoorlaan 22, 6562 AN Groesbeek,
 tel.: 08891 - 1523.

ORNITHOLOGISCH SECRETARIAAT:

F. Hustings,
 Jac. Canisstraat 6, 6521 HN Nijmegen,
 tel.: 080 - 233278.

ADMINISTRATIEF SECRETARIAAT:

Hugo de Vries,
 Weezenhof 32 - 67, 6536 GG Nijmegen,
 tel.: 080 - 441788.

PENNINGMEESTER:

Henk de Vries,
 Jan v. Cuykstraat 46, 5431 GC Cuyk,
 tel.: 08850 - 13614
 postgiro: 26.47.41 met vermelding: " VWG "

CONTRIBUTIE:

Werkende leden f 10,00
 Symp. leden f 15,00
 Jeugdleden tot 18 jr. f 5,00
 Gezinsleden f 2,50

WERKGEBIED

van de V.W.G. Rijk van Nijmegen e.o.:

- Rijk van Nijmegen
- De Nederlandse en Duitse Ooypolders
- Land van Maas en Waal oostelijk van de lijn
 Wamel - Megen
- De Brabantse Maasoever vanaf Vierlingsbeek
 t/m Megen
- De Kop van Limburg t/m Bergen
- De Betuwe zuidelijk van de Linge

Overneming van artikelen of gedeelten hiervan, alsmede van illustraties is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de redactie.

Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel. Publicatie van artikelen enz. behoeft niet te betekenen dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie weergeven.

Wergroepen:

ARCHIEF - VERSLAGEN - WAARNEMINGEN:

Peter Brouwer,
 Pater Brugmanstraat 44, 6522 EN Nijmegen

EXCURSIES:

Vacant

LEESMAPPEN-AVIFONETHEEK:

Jos van Dokkum,
 Evertsenstraat 36, 6512 JM Nijmegen.

NESTKASTVERVAARDIGING:

Wim Schurink,
 Marialaan 39, 6541 RB Nijmegen,
 tel.: 080 - 773551.

NESTKASTPLAATSING:

Jan de Vrieze,
 Leygraaf 122, 6651 GH Druten,
 tel.: 08870 - 3454.

RIVIERTELLINGEN:

Henk de Vries,
 Jan van Cuyksestraat 46, 543X GC Cuyk,
 tel.: 08850 - 13614.

SOVON-TELLINGEN:

Pieter-Paul van Laake,
 Beemdstraat 5, 6533 XR Nijmegen

STOOTVOGELTELLINGEN:

Johan Thissen,
 Spoorlaan 22, 6562 AN Groesbeek,
 tel.: 08891 - 1523.

VOGELCURSUSSEN:

Ed Grotenhuis,
 Onyxstraat 29, 6534 XW Nijmegen,
 tel.: 080 - 561756.

WINTERVOEDERING:

Jan Pieters,
 Schependomlaan 112, 6543 XZ Nijmegen,
 tel.: 080 - 771241.

EEN ZWANENZANG.

"Nichts ist dauerend als der Wechsel" las uw hoofdredacteur laatst op een kalenderblaadje en daar zit inderdaad veel waars in. De telkens wederkerende wisseling van personen die verantwoordelijkheid dragen; het gaan van de "oude" en het komen van nieuwe mensen... Zit juist daarin niet dátgene dat ook een vereniging als de onze levend houdt? Is dit ook niet een teken van kracht van een vereniging dat men steeds weer over nieuwe mensen kan beschikken? (Hoeveel moeite dit toch vaak kost, laten we even in het midden). Bij de redactie is het wisselingsprobleem inmiddels opgelost; voor één die vertrekt (Ed Grotenhuis), komen er drie anderen (Jan Pieters, Pieter-Paul van Laake en Martien Lange) in de plaats. Pieter-Paul is een goede tekenaar en u zult voortaan ook van hem regelmatig tekenigen aantreffen. Ook het bestuur zoekt uitbreiding met enkele nieuwe mensen. Wie durft?

"Nieuwe heren, nieuwe wetten", zegt een ander spreekwoord. Wordt het inderdaad eens tijd dat de bakens binnen onze VWG verzet worden? Moeten we ons misschien radicaler gaan opstellen, bijvoorbeeld scherper stelling nemen tegen de jacht en alles wat daarbij hoort, tegen de milieuvervuiling, bezwaarschriften indienen, protesteren tegen kern-energie, enz. enz.? Wordt volgend jaar de Mourik-omslag rood? Of scharrelen we met onze VWG tussen de klippen door en houden we ons op de vlakke om maar vooral niemand op de tenen te trappen (laat staan tegen de schenen te schoppen)? Ook dat kan...

De statuten zijn kortgelden officieel van kracht geworden; aan ons de taak er een goede inhoud aan te geven. Is die inhoud wit, zwart of (licht - of donker)grijs? Van belang is hierbij vooral úw inbreng, úw stem, ook op de ledenvergadering van 10 september a.s. Veel mensen durven schijnbaar niet op zo'n vergadering te komen uit angst dat er een beroep op hen gedaan zal worden. Deze gedacht is verkeerd, want:

- a) we weten u toch wel te vinden als we u nodig hebben en
- b) u mag rustig nee zeggen, als u zich niet geroepen voelt.

Maar durft u ook wel eens JA te zeggen? Laat dan allereerst door uw aanwezigheid zien dat onze VWG u ter harte gaat! (anders gaat ze onherroepelijk ter ziele...)

AGENDA

voor de algemene ledenvergadering, die op 10 september 1979 om 20.00 uur gehouden zal worden in zaal N5 van het gebouw van de Faculteit der Wiskunde en Natuurwetenschappen.

1. Opening.
2. Mededelingen.
3. Bestuursverkiezing.
Dit is een vrije verkiezing; het bestuur doet geen voordracht. De huidige bestuursleden zijn herverkiesbaar. We hopen dat er één of twee bestuurleden meer gekozen zullen worden dan er nu zijn.
4. Verkiezing van een kascommissie.
5. Riviertellingen, mededelingen.
6. Stootvogeltellingen, mededelingen.
7. Zomeractiviteiten.
8. Verslagen van de werkgroepen.
De werkgroepvoerders worden verzocht voor een rapport te zorgen.
Bespreking van de activiteiten en de mogelijkheid zich op te geven voor deelname hieraan.
9. Collectief abonneert "Het Vogeljaar".
10. Excursies en contactavonden. Waar gaan we het weekeinde naar toe?
11. Rondvraag.
12. Sluiting van de vergadering om ca. 22.00 uur.

Ledenmutaties:

NIEUWE LEDEN:

(voor adressen en telefoonnummers: zie ledenlijst op pagina 110)

mej.E.G.M.M.Begheijn, Berg en Dal.
 Hr. & Mevr. v.d.Boogaard-van Hees, Genneep
 J.A.H.v.d.Brugge, Nijmegen.
 H.Bijkmans, Genneep.
 G.A.Hoogland, Mook.
 mej. L.Kalkman, Nijmegen.
 J.B.M. Kellenaers, Nijmegen.
 Th. Kersten, Malden.
 mej. I. Kuipers, Nijmegen.

VERHUISD:

J. Bekhuis, Arnhem.
 G. Frenken, Grave.

OVERLEDEN:

M.J. Dunlop, Gassel.

BEDANKT:

J.M. Eggenhuizen, Nijmegen.
 T. den Outer, Rotterdam.

AFGEVOERD WEGENS CONTRIBUTIESCHULD:

J.M. Bellemakers, St. Anthonis.
 H.F. Kessler, Heumen.
 mej. M.C.P.J. Martens, Nijmegen.
 H.G. Rossum, Beek-Ubbergen.
 F.v.d. Woude, Nijmegen.
 R. Hoeve, Vollenhove.

Redactie "De Mourik"

Tot onze grote grote spijt gaat onze hoofdredacteur Ed Grotenhuis ons verlaten. Het Bestuur dankt hem voor het vele en prachtige werk dat hij voor de Vogelwerkgroep en in het bijzonder voor "De Mourik" deed. Hij was een één van de grote steunpilaren, die er voor zorgden, dat wij zo'n mooi verenigingsblad hebben. Ed, geweldig bedankt, en de beste wensen voor je verdere toekomst.

Gelukkig is er voor Ed een hele schare vervangers gevonden zodat het Redactie-team voortaan zal bestaan uit Henk Hoogenboom, Jan Pieters, Pieter-Paul van Laake en Martien Langen. Het bestuur wenst hen veel succes bij het werk aan "De Mourik".

Verslagen:

DE PIEPER 18:5 (VWG Noordhollands Noorderkwartier)

- Het weidevogelbroedseizoen 1978 in twee Noordhollandse graslandgebieden.

DE KORHAAN 13:2 (VWG 't Gooi e.o.)

- Waarnemingen bij het vogels voeren.
 - De stand van de Oeverzwaluw in 1978 in 't Gooi.
 - Najaarstelling Knobbelzwaan, Meerkoet en Smient.
 - Verkeersslachtoffers op de Oostvaardersdijk.

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD 68:4(N.H.G.Limburg)

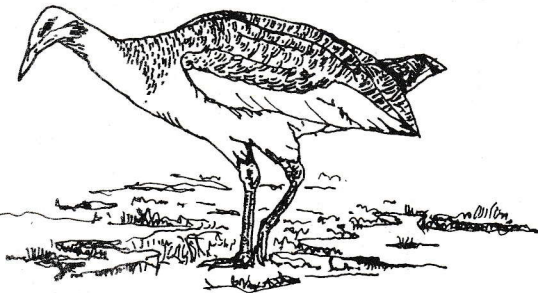
- De Europese Kanarie als broedvogel in Limburg.

IN VOGELVLUCHT 2:2 (V.W.G. N.H.G. Limburg)

- Midwintertellingen van o.a. Grote Gele Kwikstaart aan enkele Z.-Limburgse beken.
 - Enkele resultaten van de Huiszwaluw telling in verschillende gemeentes in 1978.
 - De Kerkuil in Limburg.
 - Voorjaarsfenologie.
 - Najaarsfenologie.

RONDSCHRIJVEN jrg.6 nr.3 (V.W.G. Winterswijk)

- Voorjaarsfenologie 1978.
 - Overzicht watervogeltellingen.
 - Overzicht Herfsttrek 1978.
 - Braakbalgegevens Kerkuil winter '78/'79.

RIVIERTELLINGEN.

Zoals ieder jaar zal onze VWG ook dit seizoen weer meewerken aan de Riviertellingen. Deze worden gehouden in de maanden september t/m april en wel op de zaterdag die het dichtste bij de 15^e van de maand ligt. Dat is dus: 15/9; 13/10; 17/11; 15/12; 12/1; 16/2; 15/3 en 12/4.

Noteert u deze data alvast nu in uw agenda.

Op de a.s. ledenvergadering zal er uitgebreide informatie gegeven worden over de Riviertellingen; mocht u echter op deze vergadering niet aanwezig kunnen zijn en toch belangstelling hebben voor deze tellingen, dan kunt u contact opnemen met Henk de Vries, tel. 08850-13614.

STOOTVOGELTELLINGEN.

De Stootvogeltellingen worden iederjaar in het winterseizoen gehouden in de maanden december, januari en februari. Er wordt dan in een weekend op zaterdag en/of zondag geteld. Dit seizoen zullen de teldata hoogstwaarschijnlijk zijn: 8 en 9 december; 5 en 6 januari en 9 en 10 februari. Nadere mededelingen op de a.s. ledenvergadering of bij Gerard Mûskens, tel. 08891-1442.

SOORTENJAAGDAG.

Om aan onze slechtste drijfveren eenmaal per jaar tegemoet te komen, stellen wij u voor mee te doen aan de dit jaar voor het eerst te houden "soortenjaagdag". Deze gebeurtenis heeft nadrukkelijk een wedstrijd karakter. Het is namelijk de bedoeling dat u op één dag waarnemingen doet van zoveel soorten vogels dat u er de meeste hebt. U krijgt dan een prijs.

Deze gebeurtenis dient overigens ook nog een ander doel: wanneer velen meedoen komt er een enorme massa gegevens los.

De Spelregels:

1. De soortenjaagdag wordt gehouden op zaterdag 8 september van 00.00 tot 24.00 uur.
2. Alleen waarnemingen binnen het gebied van de VWG Nijmegen e.o. tellen mee (zie SOVON-kaart op pagina 113 in dit nummer).
3. Alleen die waarnemingen tellen mee, die voorzien zijn van het tijdstip waarop en en het nummer van het SOVON-blok waarin de waarneming is gedaan.
4. Er zijn twee categorieën deelnemers: met de fiets en gemotoriseerd.
5. Er kan individueel of in teamverband worden meegedaan.
6. De lijst van waarnemingen, voorzien van naam (namen) en categorie van de waarnemer(s) moet worden overhandigd aan Wim v.d.Zanden, die zich van af 24.00 uur bevindt in Café

't Haantje, onderaan de Daalseweg te Nijmegen. Indien dit niet mogelijk is, dient deze lijst uiterlijk dinsdag 11 september in zijn bezit te zijn (Marie Curiestraat 22, Nijmegen).

KNNV-VOGELTREKWEKEND SCHOUWEN.

Dit traditionele vogelgebeuren vindt plaats in het weekend van 5 t/m 7 oktober a.s. en de deelname staat alleen open voor KNNV-leden. Nadere bijzonderheden staan in het KNNV-Convo. Inlichtingen bij de secretaris van de KNNV (Jan Pieters, tel. 080-771241) en bij de redactie.

WEIDEVOGELSYMPOSIUM.

Ter gelegenheid van haar 80-jarig bestaan wordt op 19 & 20 oktober in Restaurant "Reehorst" te Ede door "Vogelbescherming" een weidevogel-symposium gehouden.

Op de eerste dag komt de problematiek van de bescherming van de weidevogels aan de orde met name terreineisen, biotoop vroeger en recente biotoop wijzigingen met de daaruit voortvloeiende problemen. Sprekers zullen o.m. zijn drs. A.J. Beintema, mr. H. Gorter, Prillewitz en De Jong.

De tweede dag zal vooral bestaan uit vele korte mededelingen, een forum en discussie.

Tevens zal een door Jan v.d.Kam vervaardigde weidevogelfilm zijn première beleven. Inlichtingen bij "Vogelbescherming" en de redactie.

ONDERZOEK NAAR HET VOORKOMEN EN LEEFWIJZE VAN STEENUTULEN IN DE BETUWE.

Op woensdag 24 oktober organiseert de KNNV een lezing met dia's door drs. B. Fuchs van het Rijksinstituut t.b.v. het Natuurbehoud. Deze lezing vindt plaats in zaal N4 van de Wis- en Natuurkunde en begint om 20.00 uur.

FILMAVOND VOGELBESCHERMING.

De VWG organiseert, samen met de KNNV, op donderdag 15 november een door "Vogelbescherming" te verzorgde filmavond. Na inleidingen door medewerkers van de Vogelbescherming, KNNV en VWG twee films van Jan v.d.Kam vertoont, t.w. "De Grote Stern" en "Oosterschelde". Na afloop is er gelegenheid tot het stellen van vragen.

Deze avond is speciaal bedoeld om de geïnteresseerde buitenstaander te informeren over de "groene" verenigingen in het algemeen en onze VWG en KNNV in het bijzonder.

Wij hopen met deze avond, die in de kleine zaal van de Vereniging te Nijmegen om 20.00 uur wordt gehouden, een groot publiek uit "stad en land" te bereiken.

PB = Peter Brouwer

- Roodkeelduiker : 14-4 1 ex. putten Botsestraat, Ooypolder, in winterkleed, (ww-t).
- Geoorde Fuut : 8-3 1 ex. Kaliwaal, Ooypolder (WZ); 18-3 2 ex. Oude Waal (NJN); 29-3 2 ex. Loonsche Ham (LL); 7-4 2 ex Oude Waal baltsend (NJN).
- Kuifduiker : 4-3 1 ex. Bisonbaai (WZ, WC, OH, PB, e.a.); 8-3- 3 ex. Kaliwaal, Ooypolder (RZ, WZ); 2-4 ex. Maas - Heyen (RE).
- Roodhalsfuut : 17-3 1 ex. Oude Waal (BN); 14-4 1 ex. Waal, traject L-5, in broedkleed (ww-t).
- Aalscholver : 1-3 5 ex. Kaliwaal, Ooypolder (JB, RK, MK); 21-3 155 ex. Miro, Nijmegen 18.45 u. → N (WZ); 14-4 9 ex. Waal traject L-2 (ww-t).
- Canadese Gans : 11-3 1 ex. Afferdense Waard (DV, LL).
- Brandgans : 6-3 28 ex. Salmorth (DV, LL).
- Grauwe Gans : 1-3 12 ex. Oude Waal, Kekerdome (JB, RK); 17-3 8 ex. Maas traject R-16 (ww-t); 14-4 7 ex. Waal, traject L-2 (ww-t).
- Kolgans : 6-3 ± 2250 ex. Salmorth (DV, LL); 8-3 250 ex. Millingerwaard (RS); 29-3 1 ex. Stuw Sambeek (Re)
- Rietgans : 6-3 ± 2250 ex. Salmorth (DV, LL); 29-3 2 ex. Stuw Sambeek (Re).
- Wilde Zwaan : 17-3 5 ex. Waal Traject l-5 en 8 ex. Waal traject L-8 (ww-t).
- Kleine Zwaan : 10-3 14 ad. ex. Kaliwaal, Ooypolder (W, PB); 17-3 15 ex. Waal, traject L-2 en 35 ex. Waal, traject L-5 (ww-t); 7-4 14 ad. ex. Althein Salmorth (J.T.

- Pijlstaart : 14-4 ♂ + ♀ Waal trajekt L-6; idem L-7 (ww-t).
- Tafeleend : 1-3 1000 ex. Ooypolder (JB, RK); 8-3 500 ex. Oude Waal (WZ).
- Witoogend : 17-3 1 ex. Maas, trajekt R-16 (ww-t).
- Eidereend : 10 en 11-3 1 ♀ Maas sluis bij Grave (LL, DV).
- Grote Zeeënd : 1 en 2-3 1 ♂ Maas-Waalkanaal (JB); 10 en 11-3 ♂ en ♀ Maas sluis bij Grave (DV, LL).
- Brilduiker : 10-3 3 ♀♀ en 1 ♂ Millingerwaard baltsend (W, PB); 17-3 2 ex. Waal, trajekt L-6 (ww-t); 30-3 2 ♀♀ Maas Heijen (Re).
- Nonnetje : 1-3 75 ♂♂ en 72 ♀♀ Ooypolder (JB, RK); 17-3 7 ex. Waal, trajekt L-2 (ww-t); 29-3 1 ♀ Stuw Sambeek (Re).
- Middelste Zaagbek : 5-3 5 ♀♀ + 4 ♂♂ Grintgat Weurt (LL).
- Grote Zaagbek : 1-3 22 ♀♀ + 11 ♂♂ Ooypolder (JB, RK); 7-4 17 ♀♀ + 8 ♂♂ Kaliwaal Ooypolder (NJN).
- Visarend : 8-4 1 ex. Kleyen-Duffelt → N (LL); 13-4 1 ex. Niersvallei Gennep (Re); 14-4- 1 ex. Maas trajekt R-15 (ww-t).
- Wespendief : 25-3 1 ex. overvliegend H.Landstichting (J. Helmer); 30-3 1 ex. idem Ubbergen (B. Braster).
- Rode Wouw : (één uit de vele waarnemingen):
20-3 1 ex. 12.30 u. Laag → NO, 1 ex. 13.45 u. hoog → NO, 3 ex. 16.30 u. laag → O Groot Zeeland, Ooypolder (B. Braster, MK, F.v.d.W., WZ).

- Zwarte Wouw : 4-4 1 ex. uiterwaarden Boxmeer (Re); 6-4 1 ex. Bergse Heide (Re); 19-4 1 ex. Oude Waal Kekerdom, jagend, later → N (J.Helmer); 28-4 1 ad. ex. Groenlanden (MK).
- Havik : 8-3 1 ex. boven het Hatertse Broek (J.Dirkmaat); 13-3 1 ex. Millingerwaard (OH); 17-3 1 paar Wylerberg (J.Helmer); 20-3 2 ♂♂ groot Zeeland, Ooypolder (B.Braster c.s.); 22-3 1 ex. ekster pakkend Heyendaal Nijmegen (v.d. Vaart); 29-3 1 ex. Hatertse Broek (NJN); 29-4 2 ex. Himmelsleiter, Reichswald overvliegend (NJN).
- Sperwer : (één van de vele waarnemingen): 20-3 2 ♂♂, 2 ♀♀ Groot Zeeland, Ooypolder (B. Braster c.s.)
- Ruigpootbuizerd : 8-3 1 ex. Vlietberg, Ooypolder aangevallen door buizerd (RS).
- Buizerd : 20-3 25 ex. Groot Zeeland, Ooypolder trek en ter plaatse (B.Braster c.s.).
- Blauwe Kiekendief : 1-3 1 ex. Halve Galg Ooypolder (JB, RK); 6-3 1 ♀ Kranenburgerbroek (DV, LL); 31-3 1 ex. Zeelandse straat, ± 16,00 u. Ooypolder (B. Braster, MK); 28-4 1 ♂ terrein kantoor SBB Ooypolder (MK), 10.30 u.
- Bruine Kiekendief : 13-4 2 ♀♀ Groenlanden (JB); 14-4 3 ex. Waal trajekt L-3 (ww-t); 25-4 1 juv. ♂ + 1 ad. ♀ Groenlanden (Re).
- Slechtvalk : 16-3 1 ex. Hatertse Vennen ± 11.00 en ± 16.00 u. (LL); 17-3 1 ex. Wylerberg (NJN).
- Boomwalk : 9-4 1 ex. Tuin Gennep overvliegend (Re).
- Kraanvogel : 12-3 25 ex. overvliegend Druten (LB); 15-3 ± 35 ex. overvliegend NSG 14.50 u. (W. Boeren); 15-3 ± 40 ex. overvliegend → N Heilige Landstichting

15,00 u. (J. Helmer); 15-3 38 ex. overvliegend Elst (LB); 15-3 \pm 45 ex. overvliegend Elshofcollege Nijmegen 14.30 u. (S); 16-3 93 ex. \rightarrow NO Heyen Gennep (Re); 16-3 8 ex. rondcirkelend Ooypolder (OH); 17-3 \pm 30 ex. overvliegend Duffelt (med. LB); 17-3 \pm 18 ex. \rightarrow N Gennep (ww-t); 18-3 10-tallen overvliegend Heilige Landstichting 's morgens vroeg (W); 18-3 \pm 50 ex. \rightarrow N Hatertse Broek 13.30 u. (J. Dirkmaat); 71 ex. \rightarrow N Heilige Landsticht. op 80 m hoogte 13.45 u. (W); 18-3 60 ex. \rightarrow N Dorp Ooy 13.55 u. (NJN).

- Kleine Plevier : 21-3 1 ex. Groot Zeeland Ooypolder (B.Braster WZ); 7-4 1 ex. roepend op terrein SBB Ooypolder (PB); 14-4 4 ex. Waal trajekt L-2, 6 ex. idem trajekt L-3, 5 ex. idem trajekt L-4, 2 ex. Maas trajekt R-15 (ww-t).
- Goudplevier : 24-3 450 ex. Groot Zeeland Ooypolder (WZ); 7-4 580 ex. Millingerwaard (NJN).
- Bonte Strandloper : 19-4 4 ex. Kaliwaal Ooypolder (JD, OH, PB).
- Kemphaan : 17-3 56 ex. Maas trajekt R 18 (ww-t); 19-4 \pm 80 ex. Oude Waal (PB).
- Zwarte Ruiter : 14-4 1 ex. Waal, trajekt L-2, 1 ex. idem trajekt L-6 (ww-t); 28-4 1 ex. Maas-Heyen (Re); 29-4 3 ex. Erlecomse buitenpolder (MK).
- Groenpootruiter : 12-4 1 ex. Kaliwaal Ooypolder (PB); 14-4 2 ex. Waal, trajekt L-2 en 1 ex. idem trajekt L-5 (ww-t); 28-4 1 ex. Maas-Heyen (Re); 29-4 1 ex. Erlecomse buitenpolder (MK).
- Witgatje : 23-3 1 ex. Ooyse Graaf (PB); 30-3 1 ex. Stuw Sambeek (Re); 14-4 1 ex. Waal, trajekt L-4, 1 ex. Maas, trajekt L-15, 1 ex. Maas, trajekt R-14 (ww-t); 17-4 2 ex. Oude Waal (J. Helmer);

- 24-4 1 ex. De Bruuk (LL); 30-4 1 ex. Griend
Langstraat (MK).
- Bosruiter : 12-4 1 ex. Kaliwaal Ooypolder (PB).
- Oeverloper : 28-4 1 ex. Maas-Heijen (Re); 29-4 1 ex.
Erlecomse buitenpolder (MK).
- Grutto : 1-3 1 ex. Hoekse waard en 2 ex. Oude Waal
(JB, RK); 8-3 265 ex. Oude Waal (RS, WZ);
17-3 150 ex. Erlecomse buitenpolder en 150
ex. Kaliwaal (LL); 28-3 ± 80 ex. Oude Waal
(PB); 14-4 116 ex. Waal, traject L-8 (ww-t).
- Wulp : 17-3 180 ex. Erlecomse buitenpolder en 119
ex. Kaliwaal (LL); 14-4 238 ex. Waal, tra-
jekt L-2 (ww-t).
- Regenwulp : 14-4 1 ex. Maas traject L-13 zurepasweiden
(ww-t).
- Kluut : 14-4 1 ex. Waal, traject L-3 (ww-t).
- Grote Mantelmeeuw : 17-3 2 ex. Maas, traject R-16 (ww-t).
- Zwarte Stern : 12/13-3 2 ex. Oude Waal (JB, PB).
- Visdief : 14-4 5 ex. Waal, traject L-2 (ww-t).
- Koekoek : 13-4 1 ex. roepend Afferden-Maasheggen (Re).
- Ransuil : 1-3 slaappleats 10-20 ex. Groenlanden (OH).
- Velduil : 8-3 1 ex. Teerse Sluispolder (J.Dirksmaat);
24-3 1 ex. Keekener Gemeinde (JT); 7-4 1 ex.
Altrhein Salmorth (JT); 25-4 1 ex. Kaliwaal
Ooypolder (OH, JD, PB).
- Bosuil : 29-4 14 ♂ roepend Reichswald voorste ge-
deelte (NJN).

- Draaihals : 27-4 1 ex. Elzenkamp Beek (Hs).
- Kleine Bonte Specht : 2-4 1 ex. Tuin Gennep (Re); 14-4 2 ♂♂ en 1 ♀ Doddendaal (ww-t); 25/26-4 1 ex. Park Brakke stein Nijmegen (H. de Vries).
- Boomleeuwerik : 1-3 1 ex. overvliegend Groenlanden (OH).
- Boerenzwaluw : 25-3 1 ex. Ooypolder (NJN).
- Huiszwaluw : 25-3 3 ex. Neerbosch (E. Quiné).
- Waterpieper : 1-3 4 ex. Oude Waal en 2 ex. Oude Waal Kekerdom (JB, RK); 12-4 1 ex. Oude Waal (PB).
- Gele Kwikstaart : 13-4 4 ex. Afferden maaskant (Re).
- Engelse Gele Kwikstaart : 27-4 1 ♂ Maas-Heyen (Re).
- Grote Gele Kwikstaart : 17-3 1 ex. Maas Trajekt L-17 (ww-t); 20-3 1 ex. Telebeek, Reichswald (Re); 22-3 2 ex. Oosterhoutse Bos (Re).
- Klapekster : 6-3 1 ex. Kranenburgerbroek (DV, LL); 6-4 1 ♂ Bergse Heide (Re).
- Rietzanger : 14-4 1 ♂ Waal, trajekt L-4 (ww-t).
- Kleine Karrekiet : 19-4 1 ♂ Halve Galg Ooypolder (PB).
- Tuinfluits : 7-4 1 ♂ Tuin Gennep (Re).
- Grasmus : 29-4 1 ♂ Reichswald (NJN).
- Braamsluiper : 12-4 1 ♂ Leuthse straat Ooypolder (PB).

- Fluiter : 29-4 3 à 4 ♂♂ Gelderberg, Reichswald (NJN).
- Tapuit : 14-4 2 ex. Maas trajekt L-18 (ww-t); 17-4
5 ♂♂ Vlietberg (J.Helmer).
- Zwarte Roodstaart : 17-3 1 ex. Maas, trajekt R-15 (ww-t).
- Nachtegaal : 19-4 2 ♂♂ z Oeffelt-Vilt (Re).
- Blauwborst : 7-4 1 ♂ z Groenlanden (NJN).
- Beflijjster : 21-4 1 ♂ Griend Langstraat Ooypolder ± 16.00
u. (WZ, MK); 24-4 1 ♀ Weiland Afferden (Re);
25-4 4 ♂♂ Hezelstraat Ooypolder, gehele dag
aanwezig (JD, OH, PB).
- Boomklever : 21-2 1 ex. z Kelfkensbos Nijmegen (DD).
- Sneeuwgorst : 18-3 2 ex. Oude Waal (NJN).
- Keep : 17-3 12 ex. Maas, trajekt L-13 en 2 ex. Maas
trajekt L-16 (ww-t); 21-3 32 ex. overvliegend
de Bruuk (RS); 4-4 enige ex. tussen groep
van ± 100 Groenlingen, Wylerbergmeer (PB);
29-4 veel zingende ♂♂ Reichswald (NJN).
- Sijs : 7-4 5 ex. Tuin Gennep (Re).
- Putter : 18-3 15 ex. dorp Ooy (NJN).
- Barmsijs : 25-3 3 ex. Heilige Landstichting (FvdW, WZ,
W).
- Kruisbek : 29-4 1 ♂ z Gelderberg Reichswald (NJN).
- Goudvink : 15-3 1 ♂ Hoogte Tachtig (J.Helmer); 17-3 5 ex
Groenlanden (B.Braster, MK, WZ).
- Appelvink : 15-3 10 ex. overvliegend Hoogte Tachtig (J.
Helmer); 20/22-3 en 2-4 1 ex. Park Brakkest.

Bonte Kraai : 17-3 1 ex. Maas traject L-16 (ww-t).

Omdat alle waarnemingen, die bij onze VWG aangemeld worden, ook benut worden voor het SOVON-project, worden de inzenders dringend verzocht om bij hun waarnemingen te vermelden in welk SOVON-blok de betreffende waarneming gedaan is.

Voor het vaststellen van de SOVON-blokken raadplege men de kaart in De Mourik, 4^e jrg. nr.5 op pagina 12; in dit nummer staat op pagina 113 eveneens een eenvoudige SOVON-kaart.

De waarnemingssecretaris oppert om onze VWG om te dopen tot VWG De Ocy. Wie immers de waarnemingslijst aandachtig bekijkt, zal het opvallen dat het gros van de waarnemingen gedaan worden in de Ocy. Men kan zich afvragen of dit aan de vogels ligt of aan de vogelaars. Graag vragen wij de aandacht voor andere gebieden binnen ons VWG-gebied. Anders gaat onze avifauna wel een beetje vertekend uitzien.

In het oktobernummer van De Mourik zullen de waarnemingen van de maanden mei t/m augustus gepubliceerd worden. Als u nog iets in te zenden hebt, doet het dan per omgaande a.u.b. De waarnemingen van september en oktober gelieve u vóór 8 november in te zenden aan:

★ Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 44, Nijmegen.

De MAARTELLING geschiedde bij goed zicht, nauwelijks bewolking, matige westenwind en een temp. van ca. 6 gr. C.

De tellers waren:

langs de Waal:

2L-3L: O. van Hoorn, J. van Dokkum en C. ten Ham.

4L-8L: J. de Vrieze, R. Gorissen en H. v.d. Pluijm.

langs de Maas:

13L-15L: B. Engelen en J. v.d. Vaart.

13R-15R: P. van Iersel, M. van Dongen, H. Kuiper en G. Schreurs.

16L-18L: Hk. de Vries, J. Sikkema en D. Visser.

16R-18R: Th. E. A. Wilbers-v.d. Munckhof, Th. Wilbers Sr. en P. Egelmeers.

Op 14 APRIL was het weer als boven maar de temp. was 10 gr. hoger.

De tellers waren:

langs de Waal:

2L-3L: O. van Hoorn.

4L-8L: D. Visser, R. Gorissen en H. v.d. Pluijm.

langs de Maas:

13L-15L: H. Meekes, H. Pennarts en J. v.d. Vaart.

13R-15R (op 13 april geteld): M. Reijnders en I. Stroo-winder.

16L-18L: Hk. de Vries en J. Sikkema.

16R-18R: P. Egelmeers en Th. E. A. Wilbers-v.d. Munckhof.

★ Henk de Vries, Jan van Cuykstraat 46, 5431 GC Cuyk:

rivier	W A A L					M A A S					
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
rakken	22	34	46	13	61		21		9	14	4
fuut	2	2									
kuifduiker		5		1	3		2	3			
dodaars						1	3			3	2
blauwe reiger	68	101	43	112	124	215	855	143	121	15	91
wild eend											
wintertaling							200	2	2	15	12
zomertaling										1	
krakeend		3			1						
smient	67						15				
pijlstaart	60	5		2	10		18			6	32
slobeend		3		2	10		13				2
kuifeend	7	53	11	24	8		27	53	4	32	23
tafeleend	58	73	9	10	4	1	41	48	2	42	8
witoogeend									1		
brilduiker	1			2							
grote zaagbek	5	3					6		8		
nonnetje	7										
bergeend	5	1									1
grauwe gans	2		1		2				8		
kolgans									5		
canadese gans								1			
nijlgans	1										
knobbelzwaan	11	13	10	20	6		7	6	2	7	19
wilde zwaan				5	8						
kleine zwaan	15			40		7	10				
buizerd	6	5	4	2	1	10	7	8	14	2	6
sperwer		1				2	3		1	1	
torenvalk	1	4				5	2	4	8	2	2
fazant									1		
patrijs		2		2		2		8	3		
kraanvogel							15				
waterhoen	1	2		1	2	1	27	5		8	14
meerkoet	237	725	312	366	356	167	1372	148	394	943	146
scholekster	25	8	3	12	22	31	11		6	5	24
kievit	2319	156	78	751	120	490	463	545	1205	112	1590
goudplevier											18
bontbekplevier									1		
wulp	270					6	3		2		2
grutto	222	33		18	12	12	14		1	14	43
tureluur	6	1	1		2				2		1
kemphaan	2					1			3		56
grote mantelw.									2		
zilverbreeuw	7			3					182	8	10
stormmeeuw	81	5	1		9	12	2	1	501	300	427
kokmeeuw	2515	1397	485	1400	264	2883	2085	2155	5480	1650	2775

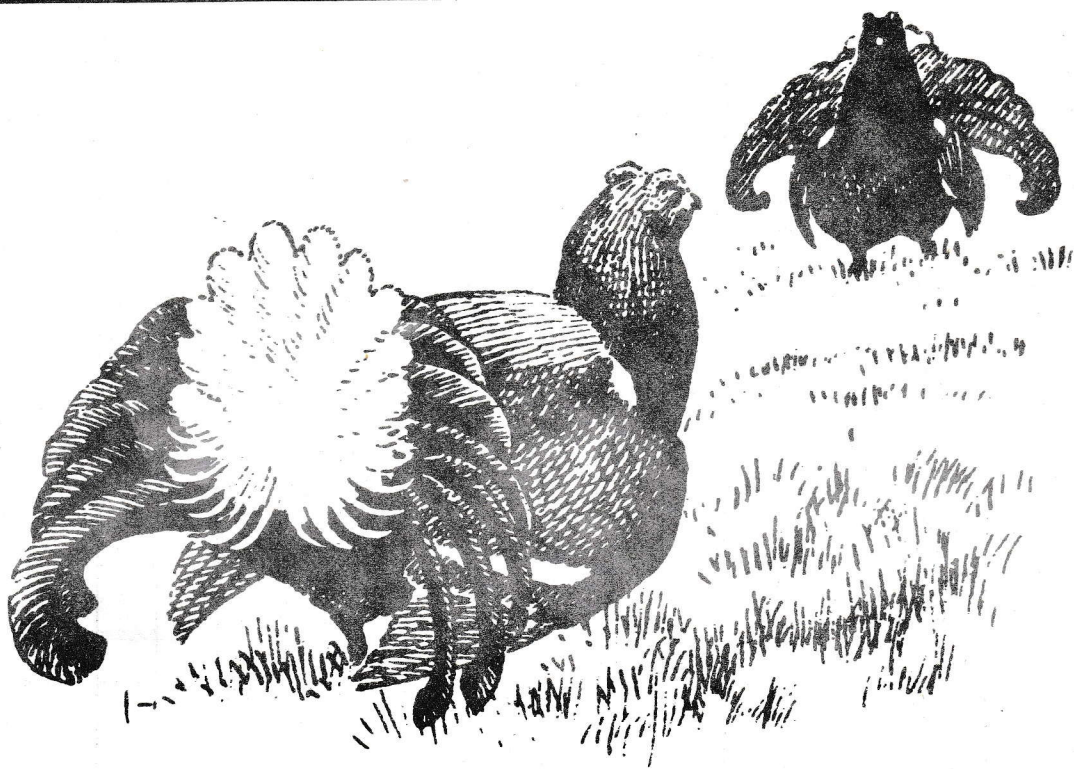
17 MAART 1979

103

rivier	W A A L					M A A S					
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
rakken						6		1	18	3	7
holenduif		2		7		407	139	105	411	12	65
houtduif	152	379	2	25				2	3	9	3
turkse tortel								2			1
steenuil								2			
ransuil	1										
gr.bonte specht						1		1			
veldleeuwerik		6		1		19	2	1	20	7	12
graspieper	2	8	31	8		4	3		8	7	5
witte kwikstaart	2	3				13	6	3	6	1	8
gr.gele "										1	
winterkoning						2	1			3	
heggemus						13	1	2	3	1	3
grote lijster	1	1				6	1	3	1	2	
kramsvogel	5					13	3	2	7	1	60
zanglijster						3	1		4	1	7
koperwiek						11					5
merel		9			6	6	5	5	11	5	6
roodborsttapuit								2			
zwarte roodst.								1			
roodborst						1			2		
tjiftjaf						1					
koolmees		1				17	6	3	14		11
pimpelmees		1		1		4			1	2	
matkopmees						1					4
staartmees						4					
boomkruiper						3			1		1
geelgors								1			
rietgors						1	2		8	1	4
groenling						5					
kneu						43	2		8		
vink						21	4		2	1	1
keep						12			2		
ringmus		1				16	29		34	2	
spreeuw	920	109	6	295		401	175	745	1090	270	970
zwarte kraai	3	19	10	66	20	85	39	83	192	117	240
bonte kraai									1		
roek						24	221	23	4	6	271
kauw	42	4				105	104	173	50	52	252
ekster	1	35	10	24	2	81	54	63	134	53	25
vlaamse gaai						2	2		2		4

rivier	W A A L					M A A S					
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
roodkeelduiker fuut	1 19	23	34	39	47		18	8	4	4	4
roodhalsfuut dodaars aalscholver	9	2			5						
blauwe reiger wilde eend wintertaling zomertaling krakeend	8 35 36 1	17 6 6	3 39 7 12	49 14 5	3 51 11 7 4	19	1 18 23 4	3 37 4	13	16	5 38 2
smient pijlstaart slobeend kuifeend tafeleend	37 35 82 30	1 41 47 21	2 13 45 5	2 64 70 10	20 125 34 7	2 1	14 8 2	5 3 1		1	2 6 13
grote zaagbek bergeend grauwe gans rietgans canadese gans	6 7	2			1 1						14 1
knobbelzwaan buizerd sperwer bruine kiek. visarend	5 2 1	8 2 3	2 2	11 2 1	9 1 1	3 2	2	1 1			
torenvalk fazant patrijs waterhoen meerkoet	1 274	6 235	3 173	2 173	1 158	2 6	3 1 6 8 75	6 3 3 46	3 10 3 11	2 3 2 3 36	4 12 45
scholekster kievit kleine plevier wulp regenwulp	19 377 4 238	15 59 6	7 28 5	15 115	19 105	21 37 7 1	23 12	29 2	75	4 30	1 41
grutto witgatje tureluur zwarte ruiter groenpootruiter	39 10 1 2	29 3	12 1 5	63 11 1 1	135 2	7 2	5 1	20 1	7	1	1
kemphaan kluut kleine mantelm. zilvermeeuw stormmeeuw	8 12	6 6	1 27	1 453	1 27	2 1					1 1
kokmeeuw visdiefje holenduif houtduif turkse tortel	165 5 32	88 31	320 5 12 2	8340 14 6	2075 4 13	474 7 118	259 2 56 2	280 7 71 2	75 12 57 2	4 95 6	1 4 40 10
koekoek steenuil ransuil groene specht gr. bonte sp.			2 1 2			1 3 3	6	4 1			

rivier	W A A L					M A A S					
	2L	3L	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
kl. bonte sp. boomleeuwerik veldleeuwerik boerenzwaluw huiszwaluw			3	1		3 14 20		11 8 37	20 22 2	8 10	
oeverzwaluw boompieper graspieper witte kwikst. gele "	1			13	2						
winterkoning heggemus grote lijster kramsvogel zanglijster			8 1 1	2 1	3	8 24 1	2 2 1	18 7 1	2 2 1 30 1	3 7 3 3 1	5 3
koperwiek merel tapuit gekr. roodst. zwarte "		1	8	6	2	8 6	3 2	19 1	13	7	3 2 3
roodborst blauwborst rietzanger zwartkop fitis		1				17	1	14	5		
tjiftjaf grasmus braamsluiper koolmees pimpelmees	1 1	8 2	16 4	13 9 4	12 6 3	53 1 1 31 2	24 2	18 14 6	16 9 1	8 3 2	21 1 2
matkopmees glanskopmees staartmees boomkruiper geelgors	1		4						1 1	1	1
rietgors groenling putter kneu vink		6	3	6		3 20 21	2 5	11 15 6	1 67 2	1 1	1 4
keep ringmus spreeuw zwarte kraai roek			2 10 25	2 20 36	2 30 29 37	22 148 70 1	17 94 70 35	1 130 29	14 156 148 2	2 104 55	50 150 239
kauw ekster vlaamse gaai	10 3	16 13	30 2	22 13 3	2	29 61 10	46 79 2	58 55	51 87 3	45 61	57 30

Inventarisatie

De laatste jaren werd, ondanks een heidebeheer dat mede op de leefomgeving van het korhoen was gericht, bijna overal teruggang van het korhoenderbestand gesignaleerd. In de jaren 1976 en 1977 organiseerden F. J. J. Niewold en H. Nijland, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, en schrijvers van dit artikel, een landelijke inventarisatie van korhanen als basis voor eventueel verder onderzoek. In het voorjaar van 1978 herhaalden zij deze telling, waarvoor weer van de medewerking van terreinbeheerders, vogelwerkgroepen, jagers en jachtzichters gebruik werd gemaakt. In alle potentieel geschikte korhoenderterreinen werd in de periode 4 april - 11 mei (balstijd) minimaal twee keer 's ochtends vroeg geteld. Omdat de hennen over het algemeen moeilijker waarneembaar zijn, werden deze niet bij de telling betrokken.

In totaal konden in het voorjaar van 1978 nog 250 hanen worden geteld. We moeten wel bedenken dat dit een minimum-aantal is, omdat hier en daar wel eens een haan over het hoofd zal zijn gezien. Uit figuur 1 blijkt dat, landelijk gezien, de stand van de korhoenders dus weer wat is afgenomen. Deze teruggang was het sterkst in kleine terreinen. Evenals in voorgaande jaren waren de aantallen in provincies Noord-Brabant en Limburg het meest stabiel. Wel waren ook in Noord-Brabant in drie kleine terreinen, waar vorig jaar nog een of twee hanen voorkwamen, deze nu verdwenen. Op de Doornspijkse- en Oldebroeksehei, waar in 1977 nog een redelijk grote populatie aanwezig was, ging de stand belangrijk achteruit.

Onderzoek

Er zijn sterke aanwijzingen dat de recente achteruitgang van de korhoenders in Nederland, en mo-

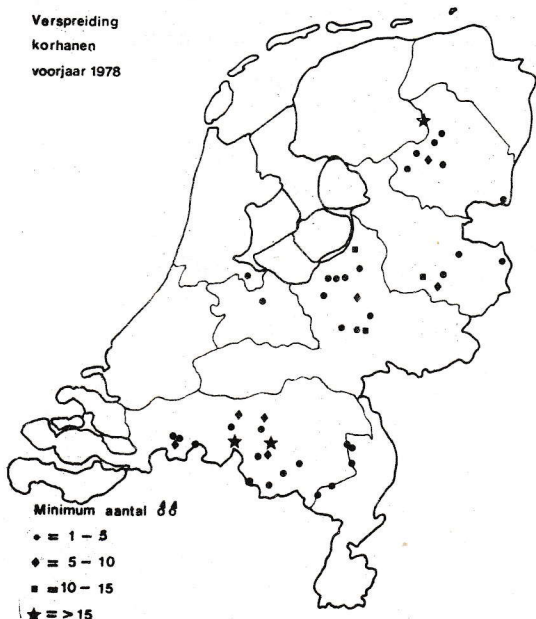
gelijk ook in andere landen, te maken heeft met een geringe aanwas. De sterfte onder volwassen dieren was namelijk verhoudingsgewijs laag. Het accent van het onderzoek naar deze achteruitgang lag bij de hennen. Nadat in 1977 was gebleken dat zonder het gebruik van kleine zendertjes een dergelijk onderzoek niet uit te voeren was, werden in 1978 de mogelijkheden daartoe onderzocht. Gebieden bij Oosterwolde en bij Goirle (Noord-Brabant) werden als onderzoekerrein gekozen.

Eind 1977 werden eerst twee hanen die goed vangbaar waren, ieder met een zendertje uitgerust, om de praktische bruikbaarheid van de apparatuur te onderzoeken. Na de gebleken geschiktheid van de apparatuur konden in het voorjaar van 1978 een aantal hennen worden gevangen en van een zender voorzien.

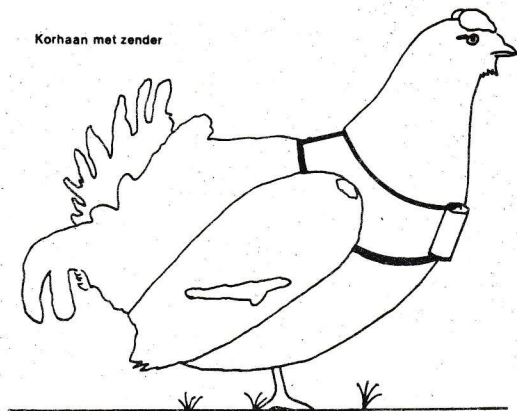
Deze zendertjes wegen bijna 30 gram, hebben een zendbereik van maximaal 1200 meter en een levensduur van 3 tot 4 maanden.

Tijdens vliegen, foerageren, paren en broeden werden geen afwijkende gedragingen waargenomen en de vogels leken dan ook geen hinder van zender en bevestigingstuigje te ondervinden.

Verspreiding
korhanen
voorjaar 1978

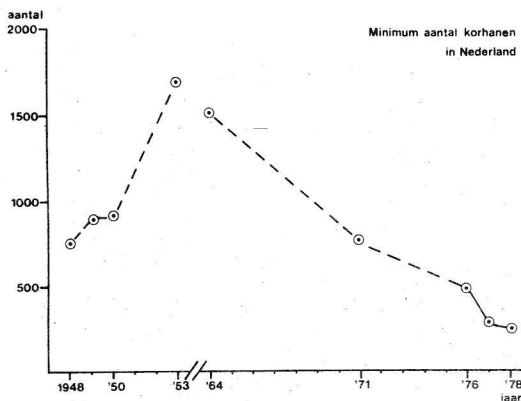
Korhaan met zender

Gedurende de wintermaanden foerageerden de hennen vaak samen met de hanen in grote groepen op de cultuurgronden. Vanaf april concentreerden zij zich afzonderlijk in bepaalde delen van het terrein. In deze periode werd namelijk het nest gekozen, gepaard (op de baltsplaats) en werden de eieren gelegd. Ze verbleven vaak langere tijd op de hei en foerageerden alleen nog op bepaalde cultuurgronden langs deze hei. Het individuele activiteitsgebied van de hennen bedroeg in april - mei 30-75 ha. De periode tussen paring en begin van het broeden bedroeg ca. 16 dagen en vermoedelijk wordt om de dag één ei gelegd tot een gemiddelde legselgrootte van 7 stuks.

Eén „zenderhen” op een van de onderzoeksterreinen kwam niet tot broeden. Het is niet duidelijk geworden of zij wel een nest met eieren heeft gehad. Vervolglegsels werden in het algemeen na verlies van het nest niet geconstateerd. Deze hennen sloten zich dan aan bij anderen die geen nest of kuikens hadden. Verschillende malen, ook al in 1977, werden deze kleine groepjes in de broedperiode en daarna waargenomen en het lijkt aannemelijk dat althans een deel van de hennen niet tot broeden komt.

Van één hen met zendertje konden tijdens de gehele broedtijd (11 mei - 6 juni), via automatische registratie, alle bewegingen worden gevolgd. Deze hen verliet twee keer per dag, rond zonsopgang en zonsondergang, het nest voor een vrij korte foerageerperiode. Deze perioden varieerden in lengte met het vorderen van de broedtijd en duurden de eerste week gemiddeld plm. 30 minuten,

de tweede week gemiddeld 25 minuten en de laatste week gemiddeld 22 minuten met een maximum van 43 minuten en een minimum van 9 minuten. Van andere broedende hennen konden incidenteel dezelfde soort gegevens worden verkregen. We kunnen daarom wel stellen dat dit het algemene patroon tijdens het broeden is.

Bij onderzoek in Schotland vond men een geheel ander gedragspatroon. De betrokken hennen foerageerden tijdens het broeden drie keer per dag met een gemiddelde duur van 68 minuten per keer.

„Onze” broedende hen foerageerde afwisselend op het veen, op niet meer dan 200 meter van haar nest, en op de dichtstbijgelegen weilanden op 400 meter afstand. Ook andere broedende hennen foerageerden op cultuurgronden vlak naast de hei direct tegenover de nestplaats gelegen. Dit waren dikwijls steeds dezelfde kruidenrijke weilanden. Vogelmuur, bloemen en zaadpluizen van paardebloemen, bloeiaren van diverse grassen, zaad van schapezuring en bloemen van boterbloemen werden hier bij voorkeur gegeten.

In slechts twee van de vijf gevonden nesten kreeg een ongestoorde ontwikkeling een kans. Roof door havik, kraaien en eksters en andere verstoringen, mogelijk loslopende honden, waren daarvan de directe oorzaken. Helaas konden geen hennen met kuikens op afstand worden gevolgd, maar bij Goirle werden wel enkele andere waarnemingen hierover gedaan.

In juni werden twee broedsels waargenomen met elk 5 kleine kuikens. Daarna werd tot begin oktober een drietal hennen met resp. 1, 3 en 4 jongen

aangetroffen, elk steeds in dezelfde omgeving. Al deze waarnemingen werden gedaan op de cultuurgronden of in bermen en randen van paden. Er moeten dus nogal wat kuikens zijn verongelukt. Bij Oosterwolde werd in september slechts één hen met drie jongen waargenomen, terwijl tot december geen jonge hanen bij de grote gemengde groepen werden gezien tijdens het foerageren. Dit duidt erop dat voor dit gebied 1978 een slecht korhoenderjaar was. Naast de kuikensterfte blijven nestverlies door natuurlijke belagers of andere verstoringen en het niet tot broeden komen van een deel der hennen belangrijke factoren die van invloed zijn op het aantal nakomelingen.

Tijdens de voortplantingstijd bleken in het bijzonder de cultuurgronden een belangrijke bijdrage te leveren aan het voedsel van hennen en kuikens. Het is zeker niet uitgesloten dat het verdwijnen van geschikte cultuurgronden vooral direct langs de hei zoals weilanden met hobbelige structuur en veel onkruiden, sterk in vegetatie variërende wegbermen en greppelkanten, akkers met winterrogge, stoppelvelden en aardappelakkers met veel onkruiden, door veranderde landbouwmethoden en grondverbeteringen, ten grondslag liggen aan de geringe voortplanting. Verder onderzoek zal de invloed hiervan moeten aantonen. Het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kasteel Broekhuizen te Leersum, wacht gaarne informatie in die voor dit onderzoek van belang kunnen zijn.

F. J. Niewold en H. Nijland
Rijksinstituut voor Natuurbeheer
(Overgenomen uit:
Bosbouwvoorlichting, nr. 2, maart 1979)

VOGELS en de WET

Het is langzamerhand weer stil geworden in de natuur. Fietsend op een vroege achter-injuli-ochtend door het Hatertse Vennengebied realiseer je je, dat het voor dit jaar weer gebeurd is met de jubelende zang van onze zomergasten. Nog een enkele tjiftjaf roept af en toe z'n naam maar ook dat mag geen naam meer hebben als hij overgaat op z'n roep-toontje en daarmee ondergaat in de veelheid van alarm- en roepgeluidjes die er in en om de bossen nog wel zijn. Waarmee de stilte nadrukkelijker wordt geaccentueerd als je in hetzelfde gebied nog niet zo lang geleden "alles" kon horen wat je aan zang maar wilde.

En fietsend door de vroege straten van een grote stad is de "ellende" al even groot. Een merel, driftig "slaand" vanwege een in de buurt loerende kat, krijsende gierzwaluwen, zich reeds groepeerend voor de terugtocht en in het gunstigste geval een roodborst of winterkoning zijn de huidige ochtendgeluiden; waarbij zich dan wel vaak de zang voegt van de in gevangenschap levende vogels in voliëres en kooien.

En dan zitten we meteen middenin de problemen. Wat moeten we daar nu mee, liefhebbers als we zijn van de wildzang in de vrije natuur. Aan de ene kant een hobby, vaak van mensen, die lichamelijk niet of niet meer in staat zijn er eendeloos op uit te trekken maar aan de andere zijde het feit, dat b.v. van iedere 100 geëxporteerde rijstvogeltjes er uiteindelijk 12 (!) in een voliëre "op zang" komen. En zo zullen er nog wel meer pro- en contra-argumenten te vinden zijn. Omdat de exporterende (veelal tropen-) landen geen wetten kennen waarmee met uitsterven bedreigde fauna kan worden "binnengehouden" (of, zo die wetten er wel zijn, de controle op de export vaak massaal illegale uitvoer in de hand werkt) heeft ons land gelukkig de wet op uitheemse diersoorten waarmee althans iets kan worden geregeld. En onze vogelwet 1936 regelt het in gevangenschap houden van de Europese vogels.

Hoe zit dat, zult U vragen? Dus toch beschermde -Europese- vogels in gevangenschap?

Inderdaad, art. 11 zegt dat er vergunning kan worden verleend om nader aan te wijzen vogels voor de kooi of voor

de jacht (niet erop doch ermee) te vangen, voorhanden te hebben, te koop aan te bieden te verkopen en te leveren. Stel U gerust: wat het vangen en het verhandelen van de kooivogels betreft zijn deze vergunningen na 1 oktober 1942 (!) niet meer verleend.

Oja, welke zijn de kooivogels?

Schrikt U niet. Het zijn er 7.

Het vogelbesluit 1937 zegt in haar

art. 9 heel plechtig:

Vogels voor de kooi zijn:

de zwarte lijster.spec. Turdus merula L.

de vink.spec. Fringilla coelebs L.

de putter.spec. Carduelis carduelis L.

de sijs.spec. " spinus L.

de kneu.spec. " cannabina L.

de groenling.spec. Chloris chloris L.

de geelgors.spec. Emberiza citrinella L.

En wat mag je nu wel met deze vogels? Ik citeer: het onder zich hebben (met uitzondering van het ten verkoop voorhanden hebben), te koop vragen en kopen van deze z.g. kooivogels is geoorloofd voor zover deze vogels levend en onverminkt zijn.

Begrijpelijk, dat deze situatie uiterst onbevredigend is: leest U het nog maar eens, je mag ze onder je hebben maar

niet met het doel ze te verkopen,

een ander mag ze te koop vragen en kopen maar er is niemand die ze mag ver-

kopen omdat je ze met dat doel niet

voorhanden mag hebben en er bovendien

voor het verhandelen geen vergunningen

meer worden verstrekt sinds okt. '42!!

Als z.g. jachtvogels zijn aangewezen:

de havik spec. Accipiter gentilis L

de slechtvalk spec. Falco peregrinus Tun.

de klapekster spec. Lanius excubitor L.

Met deze vogels werd vroeger de edele

(?) maar in ieder geval adellijke val-

kenjacht beoefend. D.w.z. met de eerste

twee. De klapekster heeft men een korte

tijd nodig gehad voor het vangen van ..

roofvogels!

De jacht met havik en slechtvalk is zo

streng geregeld dat we gerust kunnen

spreken van een uitstervende hobby.

De valkeniers, die er nog zijn, betrek-

ken hun haviken meestal uit landen waar

deze vogel niet beschermd is. Voor de

invoer is een afzonderlijke vergunning

nodig. En die wordt voor de slechtvalk

niet meer gegeven.

★ Jan Pieters, Schependomlaan 112
6543 XZ Nijmegen

Adriaans H.	Weezenhof 70-29	6536 BP Nijmegen	080-445247
Arens J.A. Meij.	Barbarossastraat 6	6522 DL Nijmegen	080-225764
Begheijn Meij. E.G.N.M.	O.Kleefsebaan 43	6571 ED Berg en Dal	08895-2767
Bekhuis J.	Utrechtseweg 220	6812 AM Arnhem	
Berends G.P.	Prof. v.d. Veldenstraat 36	6524 PR Nijmegen	
Bloemendaal F.	v. Oldenbarneveldstraat 75	6512 AV Nijmegen	
Boogaard-van Hees Hr./Mevr. v.d.	Lavendelstraat 35	6591 XG Gennepe	
Bouman R.G.	Meerkoetslaan 53	6641 ZB Beuningen	
Broek van de	Bredeweg 46	6562 DG Groesbeek	
Brouwer P.	Pater Brugmanstraat 44	6522 EN Nijmegen	
Brugge J.A.H. v.d.	Zonstraat 7	6543 VM Nijmegen	080-780040
Bruijn H. de	Kleine Beerpad 22	6532 JK Eindhoven	
Coelen W.J. v.d.	Orléansplein 19 a	6217 LB Maastricht	
Cox M.	Hugo de Grootstraat 62	6522 DH Nijmegen	080-236374
Derks A.J.	Heilige Stoel 48-10	6601 VS Wijchen	08894-4535
Dokkum J.J.G. van	Evertsestraat 36	6512 JM Nijmegen	
Dorp D. van	Hildo Kropstraat 1	6661 GA Elst. Geld.	08819-3369
Driessen M.N.B.M.	Weezenhof 82-55	6536 CB Nijmegen	080-442906
Dijk A. van	Aalsburg 29-09	6602 WK Wijchen	08894-2621
Egelmeeers-Tax Hr./Mevr.	Stationsstraat 29	6584 AR Molwenhoek	
Engelen B.	Sonatestraat 15	6544 PR Nijmegen	080-773502
Engelen P.J.	Prof. Bromstraat 17	6525 AN Nijmegen	080-221992
Erinkveld J. Th.	Keteldal 13	6573 EK Beek bij Nijmegen	
Evers J.J.H.	Malvert 81-64	6538 DC Nijmegen	
Eijkmans H.	Anjerstraat 16	6591 XT Gennepe	08851-3541
Feenstra H.	Wolfspoor 27	5343 XL Oss	04120-26049
Frenken G.	Dr. Kanterslaan 123	Grave	
Gastel A. van	Rentmeesterhof 64	6532 DM Nijmegen	
Corissen-Punter Hr./Mevr.	Heilige Stoel 52-12	6601 VG Wijchen	08894-4716
Grotenhuis E.S.H.	Palembangstraat 40	6524 KX Nijmegen	080-220629
Grotenhuis E.J.H.	Onyxstraat 29	6534 XW Nijmegen	080-561756
Grotenhuis J.W.	Meddo 156 a	7111 NK Meddo	
Grutters M.	Werveld 2	5441 PE Oeffelt	08856-277
Ham C. ten	de Ruyterstraat 21	6551 CH Weurt	08897-2671
Helmer W.	Johanneslaan 7	6564 AE Nijmegen	080-233371
Hermesen-Burgemeester Hr./Mevr.	Elsenkamp 20	6573 XW Beek bij Nijmegen	
Heijnen G.	Jan van Galenstraat 44	6512 HK Nijmegen	
Hofman F.	v. Nispenstraat 31	Groesbeek	08891-2542
Honing R.	Plantsoen de Pas 8	6601 BK Wijchen	08894-6454
Hoogenboom P.H.W.	Jonkerstraat 57	6551 DD Weurt	08897-1908
Hoogland G.A.	J. v. Mourikpad 10	Mook	
Hoorn O. van	Ooyse Bardijk 88	6576 JG Ooy bij Nijmegen	08893-448
Hooymans H.	Burg. Geradtslaan 125	6641 ZW Beuningen	08897-2064
Huilmand H.J.M.C.	Rijksstraatweg 303	6573 CX Beek Ubbergen	
Hustings F.	Jacob Canisstraat 6	6521 EN Nijmegen	080-233278
Hutten J.	de Quaiweg 3	Wanroy	08858-8834
Iersel P. van	Kool. Beijnenstraat 144	6524 EZ Nijmegen	080-236262
Janssen Th.	Sikkelstraat 5	6532 VA Nijmegen	
Jong Meij. M. de	Heidebloemstraat 133	6533 SN Nijmegen	080-553406
Kalkman Meij. L.	Korhoenstraat 31	6542 TS Nijmegen	
Kellenaers J.B.M.	Weezenhof 46-33	6536 DM Nijmegen	080-441714
Kersten Th.	De Enk 22	Malden	
Klaassen H.J.P.	Gerard Douweg 13	6562 RR Groesbeek	
Klaassen J.L.M.	Mesdagstraat 17	6562 SH Groesbeek	
Kolman G.	Zandijk 24	5364 PX Escharen	08860-3868
Kortmann C.N.M.	de Hove 13	6585 AN Mook	
Kuijpers I.J.P.M.	Weezenlaan 213	6531 MP Nijmegen	
Kwak R.	v. Spaensstr. 16	6524 IM Nijmegen	
Laake P.P. van	Beemdstraat 4	6533 XR Nijmegen	
Langen M.H.J.	Zwanenveld 54-81	6538 VS Nijmegen	

Leur L. v.d.
Meekes - van Swaay Hr./Mevr.
Meijer A.E.M. de
Meijns F.
Möller D.

Kortel P. v.d.
Muskens G.
Nillesen-Janssen Hr./Mevr.
Nolet B.
Oteman Keij. M.H.

Pennarts Mej. H.
Peters G.
Pieters J.
Pluijm Keij. H.J.K. v.d.
Ponti A.P.J. de

Post J.
Reijnders Mevr. M.
Richter-Ponten Hr./Mevr.
Rietveld L.
Röhrich R.

Salenink H.
Schreurs G.P.J.M.
Schurink W.
Schuurkes R.
Sikkema J.

Sleuwen M.P. van
Smit J.
Snel F.W.
Son J.M. van
Spauwen J.M.

Spies J.
Strooiwinder Mej. I.
Thissen J.
Uyen F.
Vaart J. van der

Valckx J.
Vandepoel K.
Veen J.O. v.d.
Verburgh J.C.
Vereecken T.

Versteeg P.J.
Visser D.
Vries Hk.de
Vries Ho.de
Vrieze J. de

Walvius P.M.
Welle T.G.
Werts J.
Wetering S. v.d.
Wilbers Th.P.

Wilbers- v.d. Munckhof Hr./Mevr.
Willems-Lindsen Hr./Mevr.
Woeltjes T.
Wolfs Mej. M.R.
Wijs H. de

Zande W. v.d.
Zee J.R. van der
Zegers A.C.

Malvert 65-82
Heidevenstraat 117
Duivendaal 16-1
Onyxstraat 21
Grenzallee 45

Boxstraat 1
Kranenburgsestraat 47
Oude Molenweg 214
Berg en Dalseweg 3
Paverskamp 4

Poeldrik 136
Magdalenastraat 1
Schepondomlaan 112
Malvert 62-67
Bilderbeekstraat 22

Amathstraat 6
Heijneseweg 51
Weidoornhof 2
Parkweg 50
Patrijsstraat 16

Willem Schiffstraat 37
Schoolstraat 66
Marialaan 39
v. Nispenstraat 76
Maanstraat 57

Cerespark 4
Middachtenstraat 22
Haselaarstraat 25
Esterveldlaan 45
Prof. Huyberstraat 77 k. 14

Frans Halsstraat 53
Markt 10
Sporlaan 22
Lankfort 27-08
Jozef Israëlstraat 15

Rijksweg 42
Prof. v.d. Veldenstraat 10
Weezenhof 52-04
Vincent van Goghstraat 10
Pijkestraat 15

Hobbemaweg 69
Weezenhof 32-67
Jan van Cuijkstraat 46
Weezenhof 32-67
Leijgraaf 122

Barbarossastraat 32
Zwanenveld 16-27
Aleidestraat 42
Jacob Canisstraat 50
Wagenstraat 18 a

Sperwerstraat 27
Malvert 91-32
Veldweg 3
Hobbemastraat 23
Adm. Helffrichlaan 61

Marie Curiestraat 22
v. Welderenstraat 75
Einsteinstraat 104

6538 EJ Nijmegen 080-446066
6533 TL Nijmegen 080-562227
6701 AR Wageningen
6534 XW Nijmegen 080-561154
D-4190 Kleve (BRD)

5831 GV Boxmeer 08855-1415
6562 LS Groesbeek 08891-1442
6533 WG Nijmegen 080-562089
6521 JA Nijmegen 080-222852
6566 DW Millingen a/d Ri.jn 08895-1744

6681 VB Bommel 08811-1301
6109 RC Ohé en Laak 04755-639
6543 XZ Nijmegen 080-771241
6538 DW Nijmegen 080-444847
5831 CX Boxmeer 08855-1880

5845 CD St. Anthonis 08858-2190
6591 HB Gennep 08851-1906
6584 BS Kolenhoek 08896-3336
6511 BH Nijmegen 080-231978
5854 GJ Nieuw Bergen

6535 ER Nijmegen 080-230289
6512 JJ Nijmegen
6541 RB Nijmegen 080-773551
6521 KW Nijmegen
6543 VS Nijmegen 080-773528

5844 AE Stevensbeek
6535 LT Nijmegen 080-561721
6523 GA Nijmegen 080-237278
5361 HT Grave 08860-2808
6524 NS Nijmegen

6523 CK Nijmegen 080-226253
6591 EG Gennep 08851-1774
6562 AN Groesbeek 08891-1523
6538 HB Nijmegen 080-443468
6521 HS Nijmegen 080-234470

5854 AV Bergen (L)
6524 PP Wijchen
6536 DZ Nijmegen
5854 EJ Bergen (L) 08854-1909
6511 HW Nijmegen

6562 CR Groesbeek
6536 GG Nijmegen 080-441788
5431 GC Cuijk 08850-13614
6536 GG Nijmegen 080-441788
6651 GH Druten 08870-3454

6522 DN Nijmegen 080-236937
6538 LP Nijmegen 080-444951
5431 GE Cuijk
6521 HV Nijmegen 080-231168
6591 ER Gennep 08851-2218

6591 TP Gennep 08851-3331
6538 CC Nijmegen 080-440310
6602 CD Wijchen
6521 LH Nijmegen 080-234029
6952 GC D 08330-20124

6523 HW Nijmegen 080-553834
6511 MD Nijmegen
6533 NR Nijmegen 080-552754

Zoals de medewerkers in D13 van het huidige SOVON-project vernomen hebben van dhr. Vink, de coördinator van het grootste gedeelte van het werkgebied van de VWG, heb ik, overigens samen met Dick Visser, de taak op mij genomen om het SOVON-werk in dit gebied te subcoördineren.

Deze taak houdt een aantal bezigheden in, zoals
-voorverzamen van de kaarten
-bemannen van de blokken
-bespreken van moeilijkheden.

De taak van de coördinator wordt verlicht wanneer uw kaarten eerst naar mij worden gestuurd, omdat allerlei aanvullingen uit persoonlijke mededelingen, uit het archief van de VWG e.d. door ons gedaan kunnen worden. Bovendien is het voor ons hier veel gemakkelijker om navraag te doen bij bijzondere waarnemingen. Een gedeelte van het aanvulwerk wordt gedaan op de tweemaandelijks SOVON-avond.

Vanwege vakantie-afwezigheid van verschillende mensen ben ik nog niet in het bezit van een volledig bijgewerkt overzicht van de bezetting van de blokken, maar duidelijk lijkt dat lang niet alle blokken bezet zijn. Nevenstaand voorlopig kaartje suggereert dat. Ik hoop in het volgende nummer een grote kaart af te laten drukken met nauwkeurige en bijgewerkte gegevens.

Zoals U ziet heeft het werkgebied van de VWG (en wij dus ook) te maken met drie districts-coördinatoren. De subcoördinator staat met alle drie in contact.

Het ligt in de bedoeling dat vanuit de subcoördinatie excursies georganiseerd gaan worden naar de niet getelde blokken, maar pogingen zullen in het werk worden gesteld om voor zoveel mogelijk blokken een vaste teller te krijgen.

Op de eerste SOVON-avond zijn door de aanwezigen een aantal moeilijkheden doorgesproken en zijn de volgende beslissingen genomen:

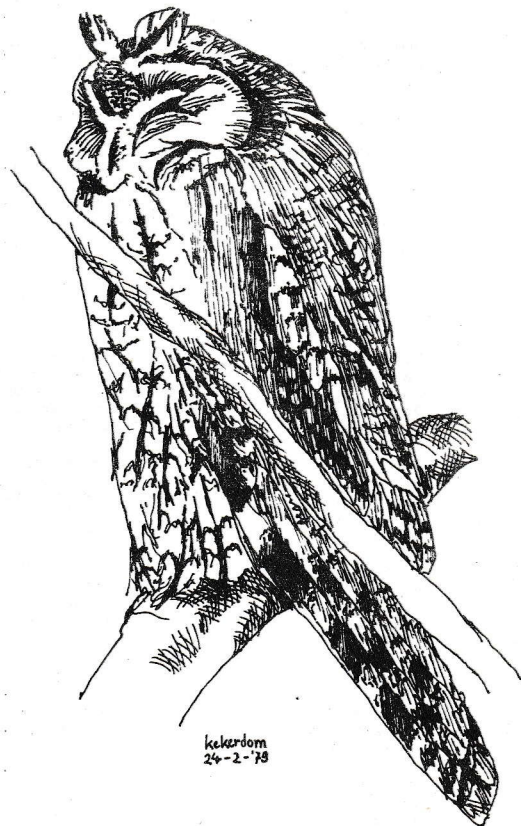
-Over het eventueel tellen van het duitse gebied binnen een blok neem ik contact op met de coördinatoren. Wij kwamen er niet uit en iedereen gaat voorlopig zijn eigen gang.

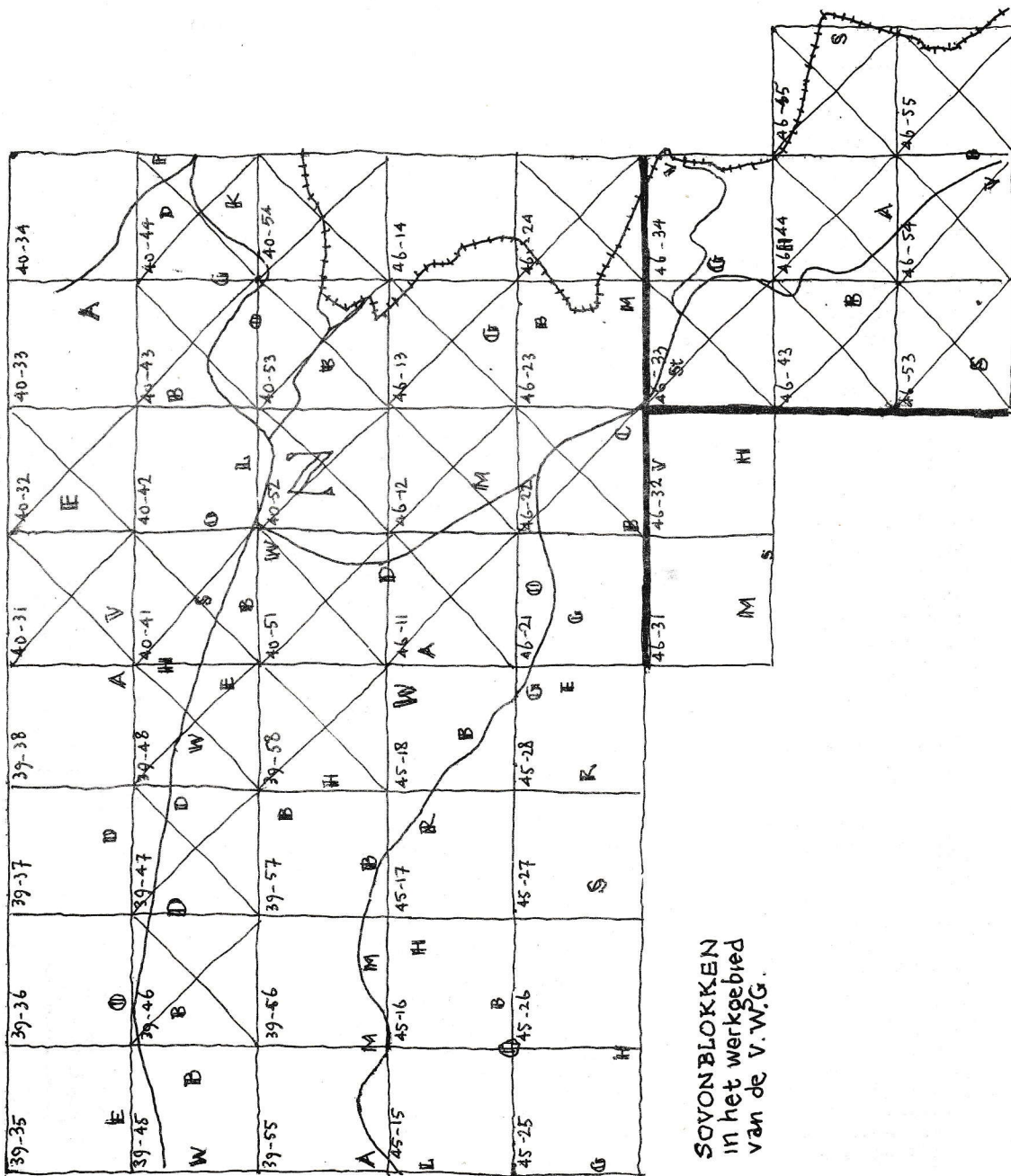
-Afhankelijk van de soort kunnen kleine zangers dubbel geteld worden in een bepaalde periode, b.v. de spotvogel pas vanaf juni, de glanskop vanaf maart.

-Alleen zelfstandige jongen worden als individu beschouwd.

-Er moet zeer voorzichtig en soortafhankelijk geschat worden in de zomermaanden. Het teruglopende aantal waarnemingen van vele soorten heeft allerlei oorzaken, maar heeft ook te maken met het feit dat vogels gaan zwerven - niet meer zo strikt aan hun biotoop gebonden zijn.

★ Pieter-Paul van Laake, Beemdstraat 4,
Nijmegen.

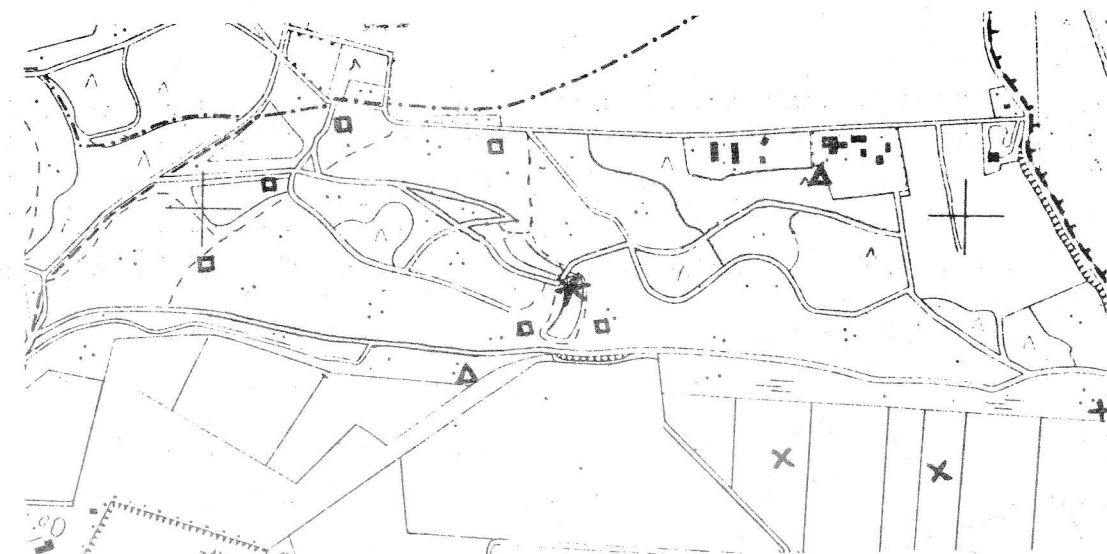

Evenals vorig jaar heb ik dit jaar de oostelijke St. Jansberg geïnventariseerd op broedvogels; zie De Mourik No 5 van 1978 voor een korte beschrijving van terrein en werkwijze. Dit keer heb ik tussen 24 maart en 1 juli 9 vroege-ochtendtochten, 2 avondtochten en 2 andere tochten gemaakt. Dit is minder dan vorig jaar, wat mede oorzaak zal zijn van de soms lagere vastgestelde aantallen broedparen; maar ik geloof dat de afgelopen strenge winter voornamelijk schuldig is aan de achteruitgang van bijv. kuifmees, winterkoning, geelgors. De staartmees heb ik na 17 april niet meer waargenomen, de spotvogel is evenals de vorige keer een "grensgeval" en de appelvink heb ik alleen op 13 mei en 17 juni opgemerkt; dit ter verklaring van de vraagtekens in onderstaand staatje, waarin tussen haakjes de resultaten van het vorige broedseizoen staan. Niet als broedvogel aanvaard, maar wel waargenomen, zijn; kneu, graspieper, ringmus, geelgors, kauw, kleine karekiet, grote lijster, groene specht, zwarte specht, kleine bonte specht, torenvalk, buizerd. De schaal van de verspreidingskaartjes is 1 : 10.000

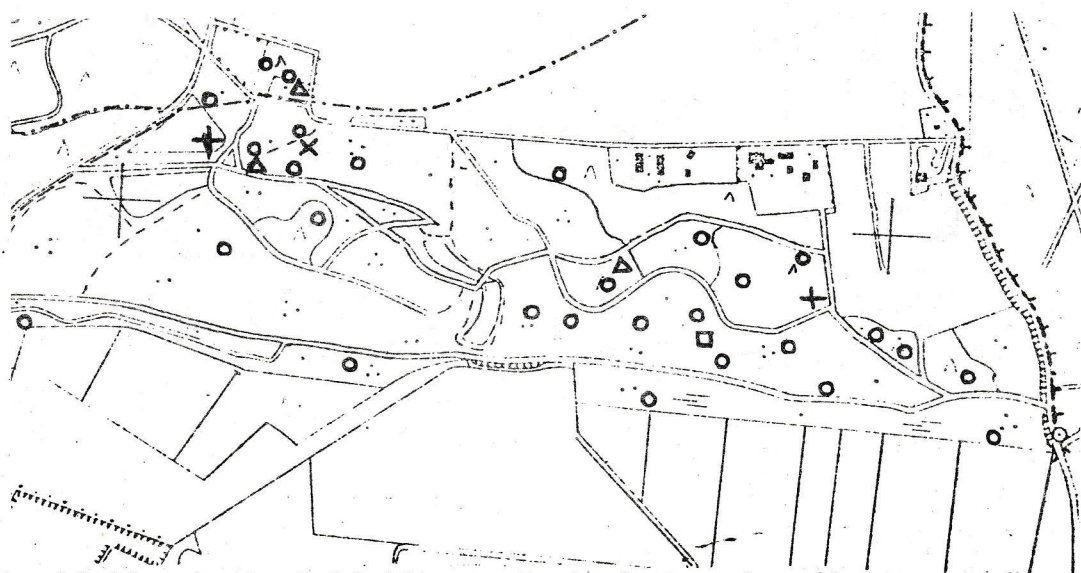
Broedvogels Oostelijke St. Jansberg, 1979 (1978).

wilde eend	1 (0)	winterkoning	11 (26)
patrijs	1 (1)	grote lijster	0 (1)
fazant	2 (3)	zanglijster	16 (22)
waterhoen	1 (1)	merel	31 (33)
kievit	2 (1)	gekraagde roodstaart	1 (5)
holenduif	6 (5)	nachtegaal	0 (1)
houtduif	28 (39)	roodborst	30 (36)
tortelduif	3 (2)	bosrietzanger	2 (1)
koekoek	2 (3-)	spotvogel	1? (1?)
bosuil	1 (1)	zwartkop	13+ (16)
ransuil	1 (1)	tuinfluiter	11 (13)
groene specht	0 (1)	grasmus	2 (2)
grote bonte specht	2 (3-)	fitis	6 (7)
veldleeuwerik	1 (1)	tjiftjaf	17 (14)
boerenwaluw	3 (1)	fluiter	2 (2)
zwarte kraai	3+ (5)	goudhaantje	3 (3)
ekster	1 (1)	vuurgoudhaantje	1 (2)
vlaamse gaai	3- (3)	grauwe vliegenvanger	3 (1?)
koolmees	18 (22)	bonte vliegenvanger	0 (1?)
pimpelmees	11 (14)	heggemus	5 (12)
zwarte mees	2 (3+)	witte kwikstaart	1 (1)
kuifmees	0 (3-)	spreeuw	21+ (35+)
glanskop	7 (7)	groenling	1 (1)
matkop	1 (2)	vink	18 (24)
staartmees	1? (3-)	appelvink	1? (0)
boomklever	5 (7)	geelgors	0 (3)
boomkruiper	9 (8)	huismus	3+ (3+)

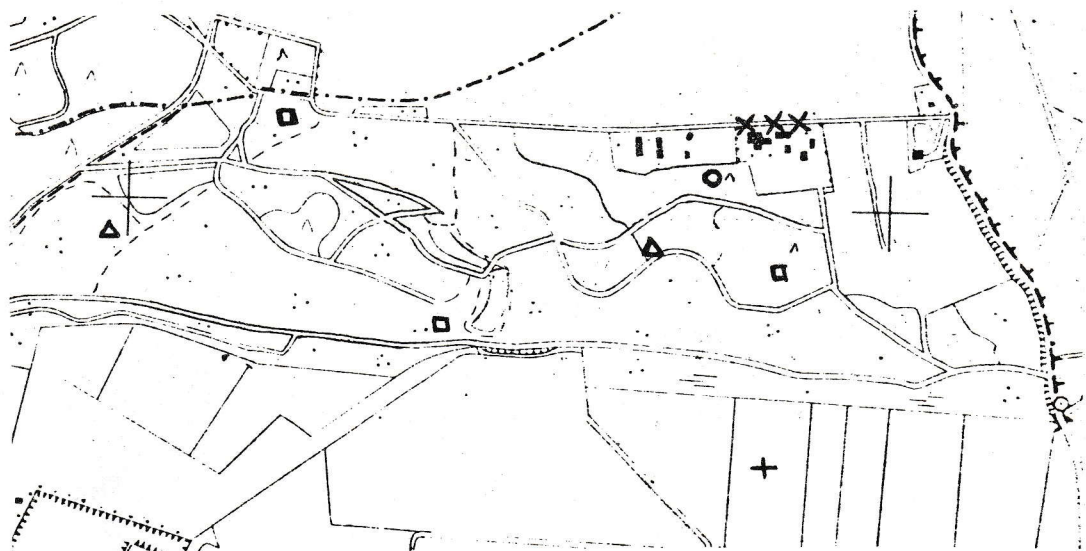
OOSTELIJKE ST. JANSBERG

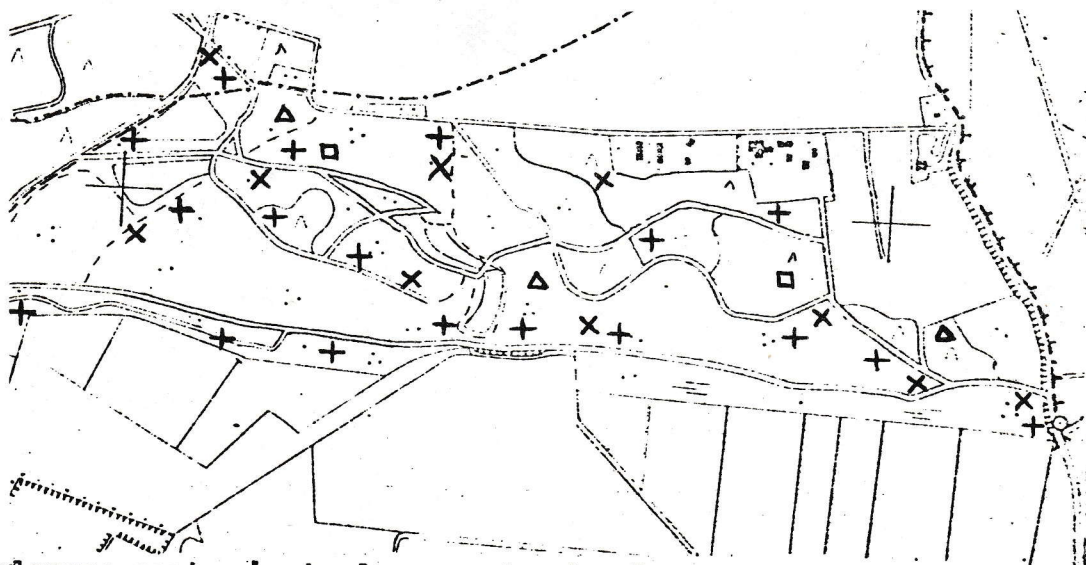
* wilde eend, ○ patrijs, △ fazant, + waterhoen,
 × kievit, □ holenduif

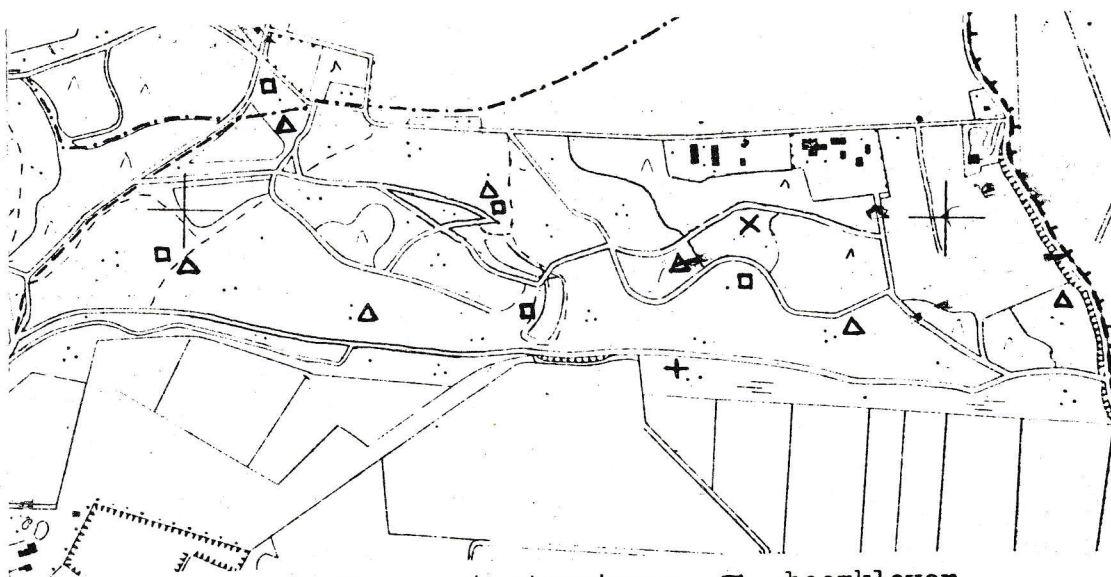
houtduif, △ tortelduif, + koekoek, × bosuil,
 ransuil

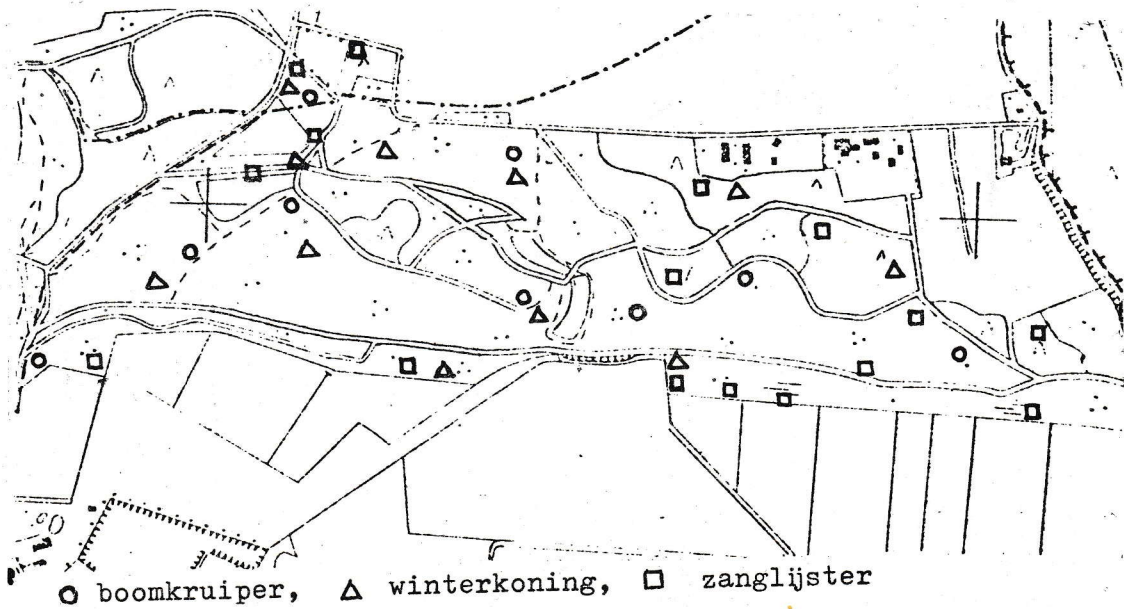
grote bonte specht, + veldleeuwerik, × boerenzwaluw,
zwarte kraai, ○ ekster

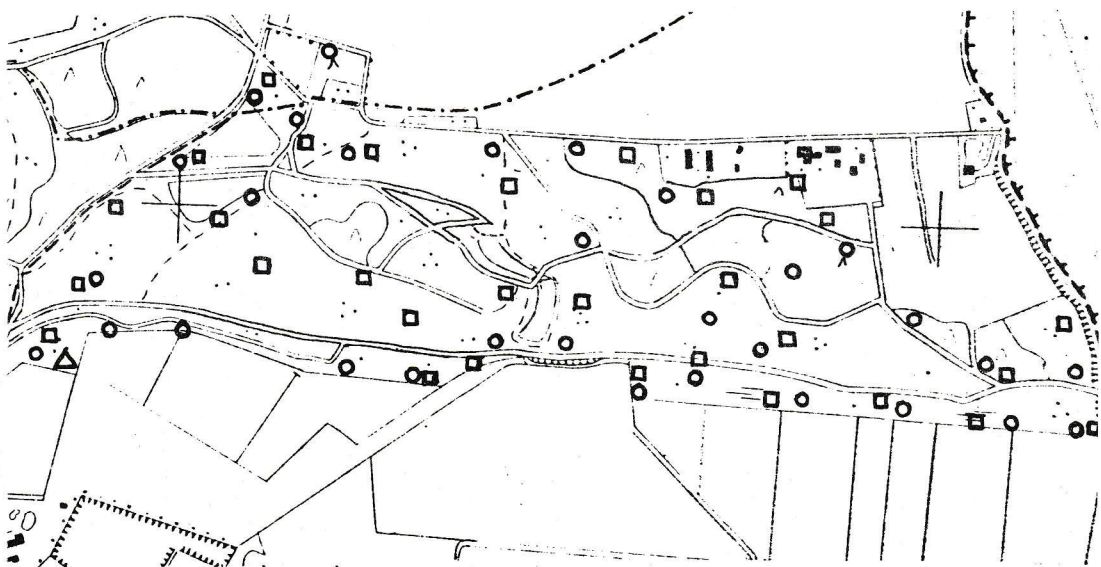
vlaamse gaai, + koolmees, × pimpelmees,
zwarte mees

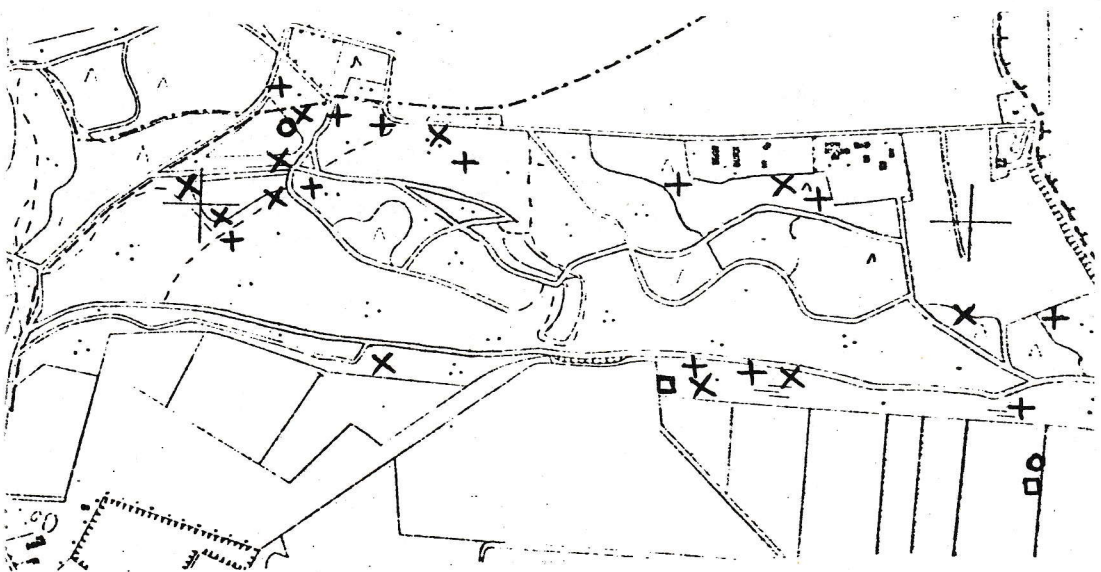
△ glanskop, + katkop, × staartmees, □ boomklever

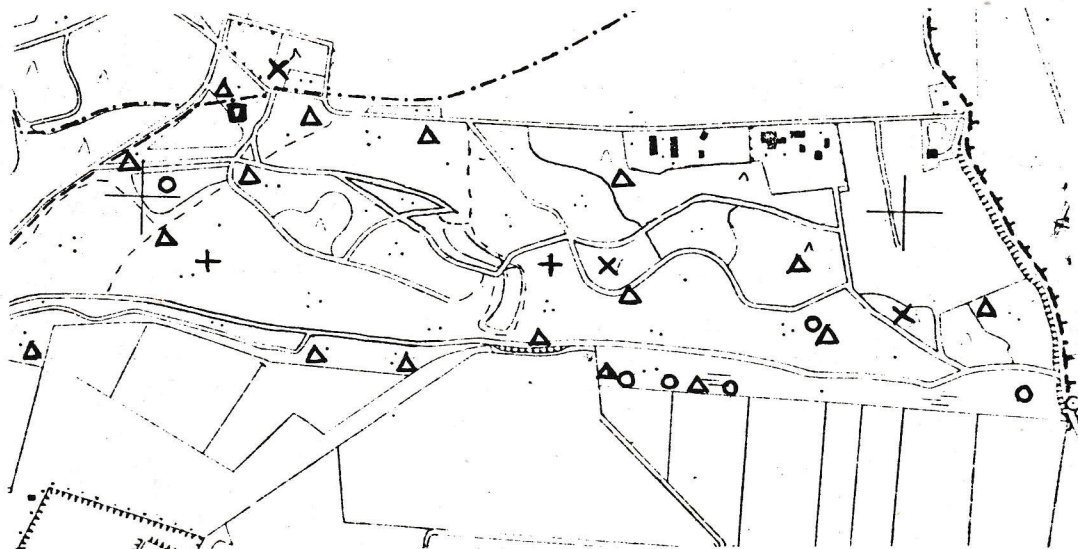
○ boomkruiper, △ winterkoning, □ zanglijster

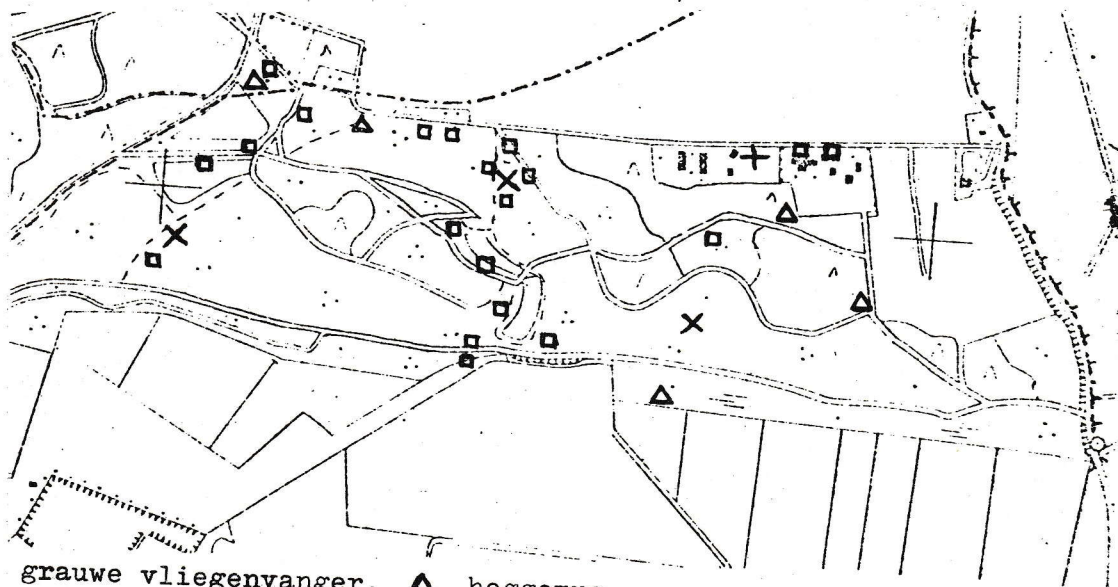
○ merel, △ gekraagde roodstaart, □ roodborst

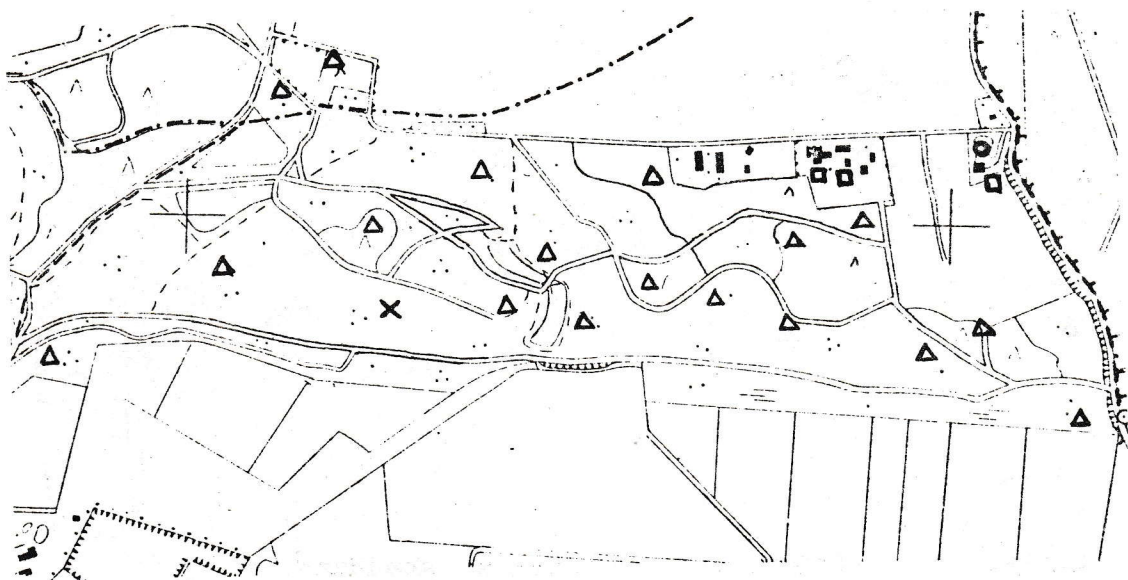
○ bosrietzanger, △ spotvogel, + zwartkop,
 x tuinfluiter, □ grasmus

fitis, Δ tjiftjaf, + fluter, \times goudhaantje,
vuurgoudhaantje

grauwe vliegenvanger, Δ heggemus,
witte kwikstaart, \square spreeuw

○ groenling, △ vink, X appelvink, □ huismus

Een Vogelasyll in de Winter.

Inleiding.

Op de vraag, geef eens een verslag, wat je zoal in de afgelopen winterperiode in je revalidatie-centrum voor dieren hebt gehad, zou ik kunnen volstaan met het kort en bondig verstrekken van soorten en cijfers. De soorten vogels zouden in dit verband voor de lezer het interessante van het revalideren weergeven terwijl het vermelden van de aantallen de vraag zou kunnen opwerpen: waar doet hij dat toch allemaal van en waar laat hij ze allemaal. Geen van de twee mogelijkheden geven in feite weer, wat er in een revalidatie-centrum omgaat en waar je mee kunt worden geconfronteerd. Vandaar, dat ik dit verslag uitbreng in de vorm van een dagboek, in de hoop, dat de lezer een indruk krijgt van de sfeer, die er met dit werk kan en wordt opgeroepen. Ik start met de eerste dag van de strenge vorstperiode na nieuwjaar.

6 januari Toontje Ebberts uit de Bruuk komt vragen, wat hij met een zieke houtduif moet doen die hij heeft gevonden op de Boersteeg. De vogel heeft de krop vol gele knobbels wat duidt op een trichomoniasis-aandoening. Het dier is broodmager en weigert voedsel. Behandeling: jodiumtinctuur. De volgende dag is het diertje dood. Uit Overasselt wordt een meerkoet gebracht. De gewrichten van beide poten zijn stukgetrokken. Het dier had aan het ijs vastgevroren gezeten. Genezing is uitgesloten.

7 januari Het trimfeest van de Ned. Spoorwegen in het Heumens bos levert een knobbelzwaan op. Het dier weigert zelf te eten. Dus kunstmatig voederen met een slang tot in de krop. Het beest gaat te keer als een bezetene. Ik barst daarbuiten van de kou. Als de voeding er eindelijk in zit zijn we drie kwartier verder. Volhouden maar.....

9 januari Inspectie dierenbescherming brengt een kerkuil, die in een lokaal op het NSG de meiden op stang heeft zitten jagen. De vogel is nog vrij fit maar sterk vermagerd. Komt er wel door.

13 januari Een kramsvogel uit Nijmegen wordt gebracht. Ik zeg het maar niet. De brenger verwacht, dat ik het diertje met een gebroken heupgewricht er weer bovenop haal. Ik laat hem maar zo wijs. Politie uit Druten, Wijchen en Malden

brengen ieder een reiger. Eén ervan zakt door zijn poten en ligt roerloos op z'n zij. Het dier leeft nog een uur. Uit Oosterhout wordt ook een reiger gebracht. Eerst drie dagen door de man op de badkamer gehouden en met brood gevoerd. Zalig de armen van geest.. Het dier is daardoor al veel te veel verzwakt. Als hij maar direct was gekomen dan hadden we er misschien nog wat aan kunnen doen.

14 januari Ravenstein, een roerdomp. Met 7 man (en vrouw) komen ze hem brengen. Het valt me zomaar op: ze waren met 3 auto's!!! De roerdomp blijkt een rotzak; hij heeft me bijna te pakken, mikt op de ogen. De kinderen er bij uit de buurt houden, dus op de badkamer dan maar.

15 januari Uit Nijmegen komt een reiger, wel wat zwak maar met een beetje wilskracht van het dier zelf lappen we hem wel weer op.

16 januari Bezoek van de Rijkspolitie uit Beek met weer een roerdomp. Deze is wat schuwer. Ook maar op de badkamer. De eerste roerdomp is losgebroken en doet hevige uitvallen naar mijn hoofd. En passant heeft hij een paar flinke klodders op de rode vloertegels achtergelaten. Marian de pest in; "die rotzooi krijg ik niet meer fatsoenlijk uit de vloer". Ik denk, dat ik die vogel moeilijk in m'n binnenzak kan stoppen. Intussen kan ik met deze langdurige vorst geen hokken en volièrres schoonmaken. De steeds terugkerende ijzelbuien doen aan de broodnodige hygiëne ook

geen goed. De enige mogelijkheid is iedere keer maar een laag schoon hooi er bovenop. Dat zal me wat worden later. Omdat het 's morgens en 's avonds te donker is komt het voederen op Marian's nek neer, tenminste als ik op school ben. En toch is iedere keer het eten weer op tijd klaar.

18 januari Uit de Ooy wordt door de Rijkspolitie een meerkoet gebracht. Kunstmatig voederen met een injectie-spuit, waaraan we een ventielslangetje hebben bevestigd. Het slangetje schiet steeds los maar het lukt. Het dier wordt onze mascotte en loopt vrij in de keuken en de kamer rond. Jacqueline er voortdurend achteraan met een stuk closetpapier. De veldpolitie heeft een keep in beslag genomen in Oldebroek, die ze komen brengen. Koffie voor de heren!!!

19 januari Als ik op weg naar school ben ontmoet ik Wijers van de Plakseweg en nog iemand, die met een bijna dode reiger lopen te slepen, die ze net daarvoor in een sloot hadden opgeraapt. Na een kort gesprekje brengt Wijers het dier naar ons centrum. Bedankt heer Wijers. Rijkspolitie uit Beek en uit Millingen brengen ieder een reiger. Die uit Millingen is er erg aan toe; een poot bungelt er bij en de wond stinkt erbarmerlijk. Deze wond moet al erg oud zijn. Er zit maar één ding op:

20 januari Rensen van Staatsbosbeheer belt over een sperwermannetje. Komt hem later brengen. Het dier is tegen een raam gevlogen. De zorg, waarmee zo'n grote groffe man als Rensen is en vooral de voorzichtigheid, waarmee hij dat toch relatief kleine vogeltje behandelt, treft me bijzonder. Een goed hart in een groot mens. Op de Gelderse laan in Nijmegen wordt een ransuil gevonden. Verkeersslachtoffer. Ondanks alle zorgen toch de geest gegeven. Weer een reiger gebracht door een bioloog uit Nijmegen. Waar laat ik ze in Godsnaam?

21 januari Weer een ransuil uit Nijmegen gevonden op de weg (Dennenstraat). Een vleugel hangt er los bij. De zijkant van de vogel is hol i.p.v. bol. Dat het nog leeft is voor mij een raadsel. Uit z'n lijden halen is de enigste mogelijkheid.

22 januari De dag van de Rijkspolitie. We kunnen ons in de keuken niet meer wenden of keren. Het lijkt wel een positionele actie. De dames en heren vinden het kennelijk gezellig. Het levert drie meerkoeten en een reiger op.

Maar ons middageten is naar de knoppen. Door al deze drukte beginnen we toch een beetje agressief te worden. De kinderen klagen tenminste.

23 januari Wachtmeester Brussen uit Malden brengt een kokmeeuw (sinds 1.1.'79 weer beschermd).

24 januari Uit Hernen bij Wijchen wordt een ransuil gebracht met een gebroken vleugelgewricht. Opbinden en fixeren is hier de enige mogelijkheid. Het is me wel meer gelukt maar het blijft moeilijk. Later zal blijken, dat de therapie bij deze vogel niet is opgegaan. Rijkspolitie Druten komt volgens mij de ark van Noach afleveren. Een knobbelzwaan en tien meerkoeten. Een meneer in Druten had die tien meerkoeten in zijn garage zitten. De knobbelzwaan eet zelf en neemt daarmee de angst van de andere zwaan weg, die na enkele dagen spontaan mee gaat eten. De meerkoeten zijn in slechte conditie zoals alle vogels trouwens die we binnen krijgen. Even later komt de politie uit Beuningen 2 houtduiven brengen, die aan trichomoniasis lijden. De politiemannen wisselen gegevens uit. De koffie op het bureau zijn ze misgelopen. Als altijd staat Marian weer klaar. Ik kom er achter, dat ze bij ons hun kennis van de vogels komen opfrissen, vandaar iedere keer nieuwe gezichten, zodat ik ze niet meer uit elkaar kan houden.

25 januari Uit Deest wordt een roerdomp gebracht. Het wordt druk in de badkamer. 'sMiddags belt Marian in paniek me op m'n werk op. De roerdampen zijn allemaal los en doen heftige uitvallen naar iedereen, die er bij in de buurt komt. Ik zeg, dat ik ze om half zes wel terug zal doen in de kisten.

Dat helpt niet. De hel is los. "We moeten alle drie zo nodig" schreeuwt ze door de telefoon, "we durven er niet langs. Je komt direct of ik sla die beesten de hersens in". Daar sta je dan; later kunnen we er toch nog wel om lachen.

26 januari Wachtmeester van Wijk brengt de vierde roerdomp en een meerkoet. De badkamer wordt wel vol zo. Maar alle hokken zijn bezet. En niet iedere soort kan bij elkaar. Het begint op een omgekeerd boter-, kaas- en eierenpelletje te lijken. Na een slapeloze nacht kom ik er uit en is de badkamer weer vrij voor eigen gebruik. Het werd tijd want we konden met goed fatsoen niet meer in bad en stonken bijkans nog harder dan de roerdampen. Om nog maar te zwijgen van de ergernis, die we de dieren aandedden. Het was trouwens de eerste keer, dat ik een reiger heb zien blozen. Zeker nooit in de zomer aan de Bisonbaai geweest! Uit Grave wordt een reiger gebracht. De man had hem eerst drie dagen op de badkamer gehad (we zijn dus de enigen niet), want er was geen enkele instantie die hem van het dier af kon helpen. Ook de politie in Grave niet. De vogel had er duidelijk geen zin meer in en gaf goed anderhalf uur later de pijp aan Maarten.

27 januari Rust, rust, rust ...

28 januari Een reiger en 2 meerkoeten uit Beuningen. De reiger haalt het niet.

29 januari Uit Beuningen een meerkoet.

30 januari Telefoontje van Wilma Giesbers. Of ik alsjeblief direct wil komen. De baby ligt in haar blootje op de tafel terwijl er een uil de kamer in is gedonderd. "Direct vliegt hij op het kleintje ik ben er niets gerust op". Het blijkt hier om een steenuiltje te gaan dat al langer in de schoorsteen heeft gezeten. Ik heb het zo kunnen pakken.

31 januari Jaap Sterk uit Beek heeft een jonge knobbelzwaan gevonden en komt hem brengen. Het dier is er erg aantoe. Probeert in de keuken nog enkele stappen te doen. Als ik uit school thuis kom, tref ik een bedroefde Marian aan, die, ondanks dat ze de laatste tijd toch wel gehard is, deze lijdensweg niet kan aanzien. Het is inderdaad erg zielig

zo'n grote vogel langzaam te zien doodgaan. Ik sta machteloos. Bij het openen van z'n snavel ontdek ik lichtgroen visdraad. Onder mijn handen sterft het dier; een enorm aantal teken kruipt tussen het verendek rond. Voor Peter Lina van CRM een paar gevangen voor zijn virulogisch onderzoek.

30 januari De Rijkspolitie uit Malden levert drie meerkoeten af. Ook zij willen hun vogelkennis verrijken ten dienste van de vogelbescherming en schuiven langs de overal staande dozen, kooien en voliëres.

1 februari Ramakers uit Beneden Leeuwen brengt een ransuil. Weer gewrichtsbreuk. Ik heb geen geluk, want ook deze "zetting" levert geen resultaat op wat me soms het geloof in mezelf doet verliezen.

3 februari Druten, Rijkspolitie, een reiger, waarbij het gevleugelde zinnetje van Toon Hermans "als ik hier druk doet het daar pijn" wel opgaat. Het loopbeen van het dier is ernstig beschadigd maar niet gebroken. Als je aan de bovenkant drukt, komt aan de onderkant de pus er uit. Marian en ik nemen het dier onder handen. Ik spuit alle gaten, die ik kan vinden vol met chlooramphenicol 1% en omzachtel de poot. Dit proces herhaalt zich iedere twee dagen en na ongeveer drie weken is hij beter. Een oud-Groesbeker, die nu in Nijmegen woont, brengt een steenuiltje met een gebroken vleugel; deze gezet. Blijkt na twee weken geheeld.

10 februari De politie Wijchen stuurt iemand met een beschadigde buizerd, die uit het prikkeldraad is geplukt. Het dier heeft zichzelf de duim en wijsvinger van zijn linkervleugel afgewrongen en zal nooit meer kunnen vliegen. Ik zal toch maar proberen hem weer op te knappen, later zien we wel verder.

12 februari Zwitserloot uit de van Nispenstraat brengt een turkse tortel met een kapotte vleugel. Het dier is volgens mij door de vleugel geschoten. De wond is sterk ontstoken en ruikt erg vies. De randen van de wond zijn zwart/groen/blauw gekleurd; diagnose: "Koudvuur". De Rijkspolitie Malden brengt

een kauwtje. De vogel ademt zeer moeilijk, wat wordt veroorzaakt door een ernstige keelaandoening. Met een pincet verwijder ik wat ongerechtigheden boven uit de luchtpijp. Ogenscheinlijk knapt hij daar wat van op maar de volgende morgen vind ik hem dood in z'n kooi. Agent Hutting van de Gempo, Nijmegen brengt een buizerd, waar ik zo op het eerste gezicht niets aan kan ontdekken. Later merk ik gele bulten in de keel op wat duidt op een trichomoniasisaandoening. Niet zo verwonderlijk, aangezien er nogal wat houtduifkadavers in het veld liggen.

15 februari Wachtmeester Pot uit Druten brengt een reiger, die, evenals alle anderen te weinig eten heeft gehad. Voor alle zekerheid zet ik hem op de badkamer op een groot aantal kranten. 's Avonds als we naar bed gaan ontdekken we een grote plak reigerpoep, die onder de drempel door in onze slaapkamer is terechtgekomen. Welterusten. Iemand uit Persingen komt met een torenvalk. Volgens mij heeft deze ergens in gevangenschap gezeten en is er ontsnapt of in dit barre weer losgelaten. De vogel kan het zelf niet vertellen maar komt wel heel vriendelijk op m'n arm zitten. In Apeldoorn wordt eveneens een torenvalk gevonden, die door de veldpolitie aan mij wordt afgeleverd.

16 februari Bij een volière-contrôle in de buurt van Druten treft de Rijks-politie ergens zanglijsters aan.

17 februari Wachtmeester Riet Wessels komt met een deken opgerold, die ze als een baby aan haar borst koestert. Er blijkt een reiger in te zitten.

18 februari We liggen nog in bed als er een auto de oprit inrijdt. Het blijkt Frans Hofman te zijn, die al heel vroeg de Ooy was ingegaan en daar in een wei een dood konijn met daarnaast een buizerd en er aan vastgeklemd een kerkuil had aangetroffen. De uil zit zo vast verstrengeld in de huid en de veren, dat ik hem met de grootste moeite los krijg. De tragedie, die zich daar in de wei heeft afgespeeld, laat zich raden. De kerkuil raakt in een stress, wat het dier helaas niet overleeft. Erg jammer. Ook voor Frans, die zoals later blijkt, met een flinke scheur in z'n broek naar huis is teruggekeerd. Geen wonder, dat hij bij ons thuis z'n jas aanhield.

Uit Wijchen wordt weer een reiger gebracht, die men te lang onder zich gehouden heeft.

21 februari Wachtmeester Toering uit Beuningen brengt een goudfazant met een lamme poot. Ik maak een prothese en het dier loopt weer. Bij mijn eigen kippen gezet.

22 februari Wachtmeester Drost brengt een steenuiltje, dat in Druten werd gevonden. Het vogeltje is alleen maar verzwakt. Langs de rijksweg in Malden vindt de heer Peer uit de Horst een fuut. Ik krijg er geen stukje vis in. De enige oplossing is, de vogel op een stuk open water los te laten. Dat is in de Maas. Aldus geschiedt.

28 februari We kunnen goed merken, dat het weer beter wordt! De aantallen vogels, die gebracht worden nemen af. Wachtmeester Huib van Lith, die zich met z'n collega's bijzonder goed heeft ingezet voor het redden van de vogels in de afgelopen periode, komt met een buizerd aandragen, die op sterven na dood is. Deze reddingspoging komt echter te laat. Met de kokmeeuw uit Nijmegen vergaat het al niet beter.

5 maart Wie veel reist kan veel verhalen De heer Peer uit de Horst komt ditmaal met een bonte specht. De vogel heeft een beschadigde snavel en er komt bloed uit. Toen ik thuis kwam, was de vogel al dood. Hubbers uit de Wilgstraat komt met een meerkoet, die hij in de straat heeft gevonden; hoe is het mogelijk, zul je denken. Het is mogelijk want de vleugels waren geknipt.! 6 maart Uit de Mazurenstraat in Nijmegen komt een merel, die ernstig is beschadigd. Ik help het dier uit z'n lijden.

22 maart Het is al geruime tijd goed weer. Het KNMI, dat ik van tijd tot tijd opbel, geeft het advies om zaterdag te lossen. Anders komt het er de komende weken niet meer van. Een ransuil en een bosuil worden gebracht. De laatste is in het prikkeldraad blijven hangen. Beiden kan ik er weer bovenop krijgen.

24 maart Om 7 uur 's morgens valt de beslissing. Hans Kriegsman, die de afgelopen koude weken trouw heeft geholpen, assisteert ook nu. Dozen worden in orde gebracht, dekens en zakken worden klaargelegd. En zoals reeds eerder afgesproken wordt Martin Gommers van de

Gelderlander gewaarschuwd. We spreken af om in de Ooy te lossen. Tijdens het inladen ontsnapt er een reiger, die met statige vleugelslagen wegvliegt en als dank een lange, witte streep naar de aarde zendt... De K 70 VW (hij rijdt nog steeds op 3 pitten) zit hartstikke vol, Emmy en Jacquélien zitten op de achterbank volgepakt met dozen en kooien. Hans en ik voorin. Een kist steekt in m'n rug. Ik kan alleen nog door de buitenspiegel naar achteren kijken. Op naar de Ooy. Daar ontmoeten we de inmiddels gewaarschuwde collega centrumhouder Herman Huilmand uit Beek, die zal helpen met loslaten, terwijl Hans de hele zaak op foto zal vastleggen. Het is inderdaad prachtig weer. Een nieuwsgierig echtpaar komt naderbij en wordt meteen geronseld om mee te helpen dragen. Mevrouw is kennelijk bang voor de onbekende inhoud van de zak, die ze draagt, want ze houdt hem zo ver mogelijk voor zich uit. Martin Gommers zorgt voor een veilige afstand tussen de dozen met dieren en hemzelf. Ik verbaas me er een beetje over maar zeg

niets. De reigers worden het eerst gelost. Eentje schijnt me over m'n kleren als hij wegvliegt. De buizerden en torenvalken volgen. Een steenuil moet door Herman worden teruggevangen omdat het diertje niet goed kan vliegen. Stress? We nemen het zekere voor het onzekere. Inmiddels worden de meerkoeten door Emmy en Jacquélien bij de waterlijn van het Wylerbergmeer losgelaten. Een vogel kan niet goed vliegen maar is toch snel buiten bereik. Later thuis schiet me te binnen, dat dat de vogel uit de Wilgenstraat moet zijn. Als laatste laten we de roerdampen los. De "ogenpikker" wil de kist niet uit, zodat ik hem maar even help. Hij lijkt me een beetje verontwaardigd als hij tussen het riet wegsliuift. Dan staat er alleen nog de emballage. Leeg. Ik voel me ook een beetje zo.

★ Sjef Reichgelt
Hogewaldseweg 6
6562 KS Groesbeek
tel. 08891-3195

foto: Foto-persbureau Gelderland.

Van 28 april tot 12 mei hebben drie leden van de VWG (Dieter Möller, Gerard Miskens en Johan Thissen) een ornithologische reis gemaakt naar de delta van de Donau en omgeving, waarbij ook nog gedurende één dag de vogelwereld van de Seewinkel (Oostenrijk) bekeken werd. Gereisd werd per auto. Het verloop was als volgt:

28/4: Kleve-Seewinkel 29/4: Seewinkel-Cluj
30/4: Cluj-Braila-Tulcea 9/5: T.-Hirsova-Cl.
(1-8)/5: verblijf in Donaudelta e.o.
10/5: Cluj-Seewinkel 11/5: verblijf in Seewinkel 12/05: Seewinkel-Kleve

ROOFVOGELS (12 srt.)

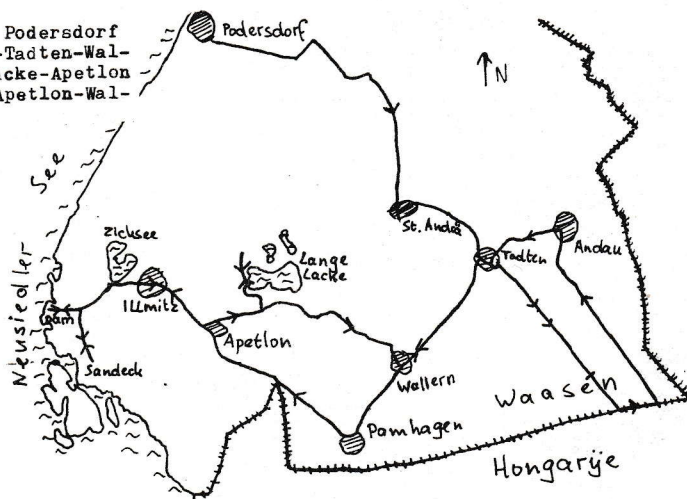
In totaal werden ongeveer 200 roofvogels waargenomen, verdeeld over 12 soorten. Mogelijk 11 soorten, die wel in het bereisde gebied (zouden) broeden, werden helaas niet waargenomen. Dit zijn Zeearend (volgens Kiss broeden in de Donaudelta 6-7 paar), Rode Wouw, Slangenarend, Sperwer, Balkamsperwer, Wespindief, Dwergarend, Steenarend, Bastaardarend, Blauwe kiekendief en Slechtvalk. Gieren broeden volgens Kiss in Roemenië niet of nauwelijks meer. Van 8 en 10 mei hebben we geen bruikbare waarnemingen. Op 8 mei zijn we van Crişan naar Tulcea gereisd in een afschuwelijke snelboot samen met een Amerikaanse diplomaat,

die in één dag de Donaudelta wilde zien. Hij had vergunning om het Lacul Rosca-Letea oerwoud-reservaat in de noord-oosthoek van de delta te betreden. Deze vergunning wordt uitgereikt door de Roemeense Academie van Wetenschappen en in de broedtijd uiterst zelden verleend. Dit reservaat ligt echter zo ver van het Delta-hotel in Tulcea, dat zelfs met een snelboot hij er niet in slaagde het in één dag te bereiken. Op driekwart van de afstand was men gedwongen de terugreis te aanvaarden. Het gevolg was dat men, toen de boot 's middags bij ons hotel midden in de delta arriveerde om te dineren en om ons op te halen, driftig met zijn vergunning in het rond zwaaide. Volgens ons had hij, wanneer zijn gids hem verteld had dat hij wel in het reservaat geweest was, niets gemerkt, want hij bleek geen enkel verstand van vogels of van de overige natuur in de delta te hebben. We hadden medelijden met enkele Franse toeristen, die de hele dag met hem op dat ronkende en trillende monster waren opgescheept. Ons hing het na twee uur, toen we weer in Tulcea

Witte Pelikanen boven meertje bij km. 60 langs Sfintu Gheorghe - stroom (2 mei 1979).
Op de achtergrond wilgen en de heuvels van de Dobrugea.

Route van 11 mei (Seewinkel): Podersdorf - St. André-Tadten-Waasen-Andau-Tadten-Wallern-Pamhagen-Apetlon-Lange Lacke-Apetlon-Illmitz-Dam-Sandeck-Illmitz-Apetlon-Wallern-Tadten-Waasen

aankwamen, al mijlen ver de keel uit. Enfin, deze hele geschiedenis heeft ons nog vele malen lachstuipe bezorgd. De Bruine Kiekendief is door ons het meest waargenomen. We zagen deze vogel niet alleen in de Donaudelta en in de Seewinkel, maar ook in Hongarije en Centraal-Roemenië (Oltul-dal). In de delta is hij de meest algemene roofvogel, maar we hadden de indruk dat de dichtheid hier veel lager is dan in de rietvelden aan de oostkant van de Neusiedler See (Seewinkel). Goede tweede van de hele reis is de Torenavalk. In de delta zelf hebben we hem niet gezien. Beide soorten worden gevolgd door Kleine Torenavalk en Boomvalk. Het aantal Kleine Torenavalken is slecht vergelijkbaar; het betreft  en waarneming van ongeveer 25 valken op insectenjacht boven een rietveld langs de Hazelm-lagune bij Enisala. Het waren zonder twijfel Torenavalken of Kleine Torenavalken. Hoewel we alle drie geen of weinig ervaring hebben met de soort, meenden we toch te mogen zeggen dat het Kleine Torenavalken waren. Ondanks de grote afstand was af en toe bij enkele exemplaren een grijze vlek boven op de vleugel te zien.

Boomvalken en Zwarte vrouwen werden het meest waargenomen in de Donau-delta en de direkte omgeving. Voor noordwesteuropese begrippen werden bijzonder weinig buizerden waargenomen; geen een in de delta zelf. De meeste werden gezien bij de bossen in het noordoosten van de Dobrugea (Babadag, Slava-gebied).

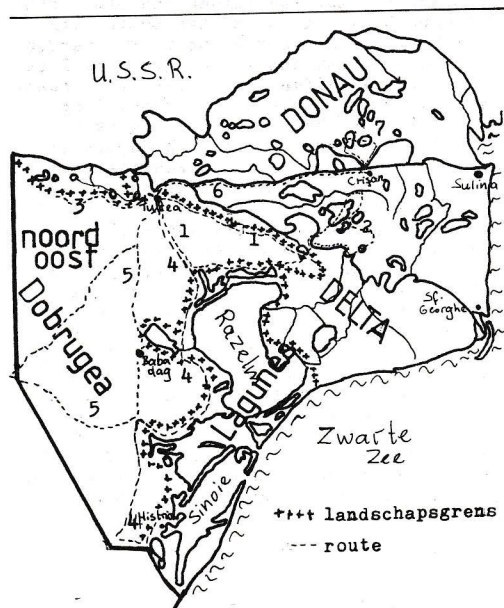
Roodpootvalken werden gezien in de Donaudelta bij Cri an, maar vooral in de Waasen (Seewinkel).

Alleen in Transsylvanië werden Keizerarenden waargenomen; op de heenreis in de dalen van de Muresul (bij Sebes 1 imm.) en de Oltul (15 km. ten zuiden van Sibiu bij Talmaciu 3 ex. en 60 km. ten oosten van Sibiu 1 ex.). Tijdens de terugreis werden 1 ex. 40 km. ten oosten van Sibiu en 1 ex. op precies dezelfde plaats als op de heenreis langs de prachtige binnenweg langs de Oltul van Talmaciu maar Avrig gezien. Bovendien werden tijdens de heenreis in deze dalen nog 3 ongespecificeerde arenden waargenomen. Hopelijk blijven deze rivierdalen ondanks aanleg van hoogspanningleidingen en drooglegging geschikt als broedgebied voor deze majestueuze vogels.

In het dal van de Oltul werd bij Scoreiu (40 km. ten oosten van Sibiu) ook een Grauwe kiekendief waargenomen. In de Waasen zagen we 2 paar van deze soort. Tweemaal werd door ons een Sakervalk gezien:  en vlak ten zuiden van Tulcea en  en bij Slava Cerccha. De waarneming van een Schreeuwardend in Centraal-Roemenië is niet geheel zeker. Het kan ook een Bastaardarend geweest zijn. De ene Havik werd waargenomen op 900 m. zeehoogte in de Karpaten ongeveer 30 km. ten zuiden van Bra ov.

gebied	1) Croe	D. delta e.o. 2)										TOTAL
datum	29	30	9	1	2	3	4	5	6	7	11	
aantal km.	440	705	710	70	50	25	30	130	50	20	85	
Milvus milvus Zwarte wouw				1	3		4					8
Accipiter gentilis Havik			1									1
Buteo buteo Buizerd	1							7				10
Aquila heliaca Heizerarend		5	2									7
A. pomarina? Schreeuwaarend			1									1
A. spec.		3										3
Circus aeruginos. Bruine kiekendief	3	1	1	3		11		4	5	19		48
C. pygargus. Gauwe kiekendief		1								4		5
C. spec.	1											1
Falco cherrug Sakervalk						1	1					2
F. subbuteo Boornvul				8	3	1			7	1		20
F. vespertinus Roodpootvalk									1	1	6	8
F. naumanni? Kleine torenvalk						25					25	25
F. tinnunculus Torenvalk	15		3	1	1						22	42
F. spec.		1										1

- 1) Hongarije (Hegyeshalom-Biharkeresztes)
2) Seewinkel

WATERVOGELS

Tijdens de tochten op 2 en 7 mei zijn de meest representatieve tellingen uitgevoerd van de watervogels in de delta. Daarom zijn tellingen en waarnemingen in de delta van andere data niet in de tabel opgenomen. Bijzondere waarnemingen van deze dagen worden wel besproken. We hebben geen kolonies gezien. Daarom nemen we aan dat alle koloniebroedende vogels, die waargenomen zijn, hetzij aan het fourageren waren dan wel op weg van of naar fourageergebieden.

Futen, Pelikanen en Aalscholvers (6 srt.)

Verreweg het meest wer de Dwergaalscholver waargenomen. Deze soort komt vooral voor langs de kanalen in de rietvelden. De Aalscholver fourageert vooral in grote rivierarmen zoals de prachtige, ongereguleerde Sfantu George-stroom. Witte pelikanen werden het meest gezien bij de Sinoie-lagune bij de oude Griekse nederzetting Histria. Dit zijn waarschijnlijk niet geslachtsrijpe exemplaren. Op 6 mei zagen we een groep van 120 boven Maliur en op 8 mei in korte tijd 250 tot 300 exemplaren over Crisan vliegen.

Reigerachtigen, Ibissen, Lepelaars en Ooievaars (11 srt.)

De tocht vanuit Murighiol voerde ongeveer 12 km. over de Sfantu Gheorghe-stroom, waarlangs veel varkensweiden liggen. In deze weiden werden grote aantallen Zwarte Ibissen gezien. De tocht vanuit Crisan op 7 mei voerde vrijwel uitsluitend door uiterst dichte rietvelden en over meren. De opklimmende reeks van de verhouding tocht 2 mei/tocht 7 mei is als volgt: Ooievaar, Grote Zilverreiger, Zwarte ibis, Blauwe reiger, Purperreiger, Kleine Zilverreiger, Ralreiger, Kwak, Roerdomp, Wouwaapje. Dit alles onder het grootste voorbehoud onder andere gezien de kleine aantallen van enkele soorten. Toch geeft deze reeks een idee over de mate waarin de soorten in

Excursies in de Donau-delta e.o.

- 1/5 Tulcea-Murighiol-Agighiol-Tulcea(auto)
2/5 Murighiol-Uzlina-Isacov meer-Litcov kanaal oost-Sf.Gheorghe stroom-Murighiol (motorsloep)
3/5 Tulcea-Somova-(Isaccea) (auto)
4/5 T.-Jurilovca-Histria-Babadag-T.(auto)
5/5 T.-Babadag-Baia-Topolog-T. (auto)
6/5 Tulcea-Crisan (motorboot)
7/5 Crisan-Oude Donau west-Trei Iezere meer-Bogdaproste meer-Oude Donau oost-Crisan (roeiboot)

gebied datum aantal km.	DonDelta			omg. delta			Sw
	2 50	7 20	15 50	3 1	4a 55	4b 5	
Podiceps cristatus Fruut	7	63	70	+	+		
P. ruficollis Roodhalsfrut	3	4	7				
Pelecanus onocrotal. Witte pelikaan	15	39	54		97	375	
P. crispus Kroeskoppelikaan	2-3		2-3				
Phalacrocorax carbo Aalscholver	32	7	39				
Ph. pygmaeus Pwergaalscholver	70	15	185	+			
Ardea cinerea Blauwe reiger	11	6	17	1			3
A. purpurea Purperreiger	24	15	39	5	19		4
Egretta alba Grote zilverreiger	26	2	28		5	4	7
E. garzetta Kleine zilverreiger	36	25	61	2	3	5	
Ardeola ralloides Raltreiger	25	30	55	5			1
Nycticorax nycticor. Kwak	28	39	67				
Ixobrychus minutus Wouwaapie	1	9	10				
Botaurus stellaris Kroeslop	1	5	6	3	1		
Platalea leucorodia Lepelaar	1		1		1	6	3
Plegadis falcinellus Zwarze Ibis	339	553	394				1
Ciconia ciconia Ooievaar	3	1	4	3	5		3x25
Cygnus olor Knobbelzwaan	24	16	40	6	8	6	
Anser anser Gruuwe gans	116	281	144		+	+	c100
Tadorna tadorna Bergeend						6	
Anas platyrhynchos Wilde eend	24	17	41	+	+	+	8
A. strepera Kraueend	4	26	30				3
A. querquedula Zomertaling						1p.	18
Netta rufina Krooneend	2	11	13		60	1p.	
Aythya ferina Tafeleend	15	43	58	+	2		
Aythya nyroca Witooggeend	38	125	163	+			
A. fuligula Kulpeend							2
Anas crecca Wintertaling							3
A. clypeata Sloebend							32
Gallinula chloropus Waterhoen	7	4	11	+			
Fulica atra Meerkoet	4	13	17	+	+		9

4a Agighiol-Jurilovca (langs Razelm-lag.)

4b Histria (Simioie-lagune)

|| Waarschijnlijk onderteld door lawaai van boot

dichte rietvelden of meer open vegetaties fourageren.

Alleen de Kwak (1 ex. bij Karcag in de Hortobagy) en de Ooievaar werden ook buiten de Donaudelta en omgeving en de Seewinkel waargenomen. In het dal van de Ol-tul tussen Sibiu en Șercaia werden vanaf de weg (93 km.) 20, in de Grote Hongaarse laagvlakte (240 km.) 5 en in de Seewinkel 19 bezette nesten geteld.

Een leuke waarneming buiten beide boottochten was een groep van 6 fouragerende Lepelaars in een weide langs de Sulina-stroom bij Maliuc (6 mei).

Zwanen, Ganzen en Eenden (12 srt.)

Tijdens de reis werden 12 soorten uit deze groep waargenomen. De in zeer kleine aantallen in de lagunes ten zuiden van de delta broedende Witkoepeend en Casarca werden niet waargenomen. Tijdens de tocht door de dichte rietvelden van het centrum van de delta op 7 mei werden veel meer Witooggeenden en Krakeenden gezien dan tijdens de tocht op 2 mei. Zomertaling (1 ♂ op 1 mei op een meertje bij km. 85 langs de Sfintu Gheorghe-stroom) en Sloebend (1 ♂ op 6 mei vliegend boven de Oude Donau bij Crișan) werden in de delta alleen buiten de boottochten waargenomen. Verder lagen op 1 mei 200 tot 250 Knobbelzwanen op het noordelijkste gedeelte van de Razelm-lagune. Op doorreis in Hongarije werden alleen Witooggeend (Karcag), Tafeleend en Wilde eend gezien.

Rallen en Meerkoeten (3 srt.)

Uit deze groep werden alleen Waterhoen en Meerkoet gezien. In de rietvelden van de delta hoorden we op verschillende plaatsen geluiden, die volgens Dieter van Waterrallen afkomstig waren. Door onze geringe ervaring met het geslacht Porzana is het goed mogelijk dat we deze soorten gemist hebben. Kwartelkoning werd niet gehoord,

Heen- en terugreis door het stroomgebied van de Donau

29/4 Seew.-Cluj 30/4 Cluj-Braila-Tulcea
9/5 Tulcea-Hirsova-Cluj 10/5 Cluj-Seew.

misschien was het wel te vroeg in het jaar. Op doorreits in Hongarije werden ook alleen Waterhoen en Meerkoet waargenomen.

Steltlopers en Vorkstaartplevierer (18 srt)

De Donau-delta zelf is erg arm aan steltlopers. We zagen op de weiden wat Scholeksters en Kieviten, langs de rivierarmen enkele Oeverlopers en 1 overvliegende Groenpootruiter. De meeste steltlopers (ongeveer 5000 zagen we bij Histria). Helaas konden we nog geen 10% hiervan determineren, dit waren in hoofdzaak Bosruiters, Bonte strandlopers en Kemphanen. Enkele Kemphanen droegen de eerste tekenen van het zomerkleed. Tijdens de heenreis zagen we in de Grote Hongaarse Laagvlakte 17 Kieviten, 10 Grutto's (8 bij Albertirsa en

2 bij Karcag) en bij Karcag ook nog ongeveer 55 Kemphanen, 1 Zwarte ruiter en 1 Watersnip *Gallinago gallinago*.

Meeuwen en Sterns (9 srt.)

De meeste Witvleugel- en Zwarte sterns werden waargenomen in de noordoosthoek van het Isacov-meer. Op ditzelfde meer zaten ook 2 Stormmeeuwen. Op 6 mei werden 2 Kleine Mantelmeeuwen *Larus fuscus* gezien op de Tulcea-stroom. Dergameeuw, Dunbekameeuw en Zwartkopmeeuw werden niet waargenomen. Ook Grote Stern, die broedt op het eiland Sahalin voor de monding van de Sfintu Gheorghestroom, werd niet waargenomen. Hier komen op doortrek ook Lachstern en Reuzestern voor. Volgens Kiss broeden Dunbekameeuw en Zwartkopmeeuw niet meer in de delta of de omgeving. Tijdens de terugreis door Roemenië zagen we boven een meer tussen Urziceni en Ciorani ongeveer 20 Witvleugelsterns. In Hongarije hebben we alleen Kokmeeuwen gezien (29-4, Grote Hongaarse Laagvlakte, 63 ex.).

OVERIGE VOGELS (77 srt.)

Op een dam in de Donaudelta bij Crişan joegen we een Kwartel op (8 mei). Na een vergeefse poging 's morgens lukte het ons 's avonds Grote trappen in het vizier te krijgen in de Waasen (Seewinkel), het laatste broedgebied in Oostenrijk. Het is helaas de vraag of het hier geschapen vrij kleine hooilandreservaat deze vogel voldoende rust kan geven. We zagen in totaal 1 jonge haan, 6 zwak baltsende oude hanen en nog een haan op z'n eentje. Bij een leemwand met hollen bij Enisala ten westen van de Razelm-lagune vlogen een Steenuil en 2 Scharrelaars rond. In de leemwand nestelden ook Kauw en Ringmus. Vlakbij de Neusiedler See vonden we een bezet ransuilenest. In de Hansag zagen we een baltsend paartje Velduil. De meeste Scharrelaars werden gezien in het heuvelachtige landbouwgebied tussen de Razemlagune en de Sfintu Gheorghestroom en in het aangrenzende deel van de delta, in totaal 9 exemplaren. Zowel bij de stad Babadag (8 mei) als in Murighiol (1 mei) werden 2 Bijeneters waargenomen. In Murighiol nestelde onder een dak ook een paartje Hoppen. In de delta zelf zagen we ook enkele Hoppen. In een droog, erg open bos bij Somova namen we maar liefst 8 exemplaren vlak bij elkaar waar. In een dam bij Crişan nestelde een IJsvogel. Slechts eenmaal werd door ons in de delta een Dendrocoopus-specht waargenomen. Waarschijnlijk was het een Witrugspecht, doch hij kon slechts korte tijd bekeken worden. Tijdens de boottocht op 7 mei zagen we 23 Pimpelmezen en 2 Koolmezen in de wilgen

gebied datum aantal km.	DonDelta		ong. delta			SW
	2 50	7 20	totaal Delta	3 1	4a 55	
Haematopus ostraleg. <small>Scholekster</small>	16		16			
Himantopus himantop. <small>steltkluut</small>				1		10
Recurvirostra avose. <small>kluut</small>						5 6
Charadrius alexandr. <small>strandplevier</small>						8 2
Ch. dubius <small>Kleine plevier</small>						3
Vanellus vanellus <small>Kievit</small>	2	1	3			1 23
Calidris alpina <small>Bonte strandloper</small>						c80
Tringa totanus <small>Tureluur</small>						2
T. erythropus <small>Zwarte ruiter</small>						20 17
T. nebularia <small>Groenpootruiter</small>	1		1			5 11
T. hypoleucos <small>Oeverloper</small>	2		2			2
T. glareola <small>Bosruiter</small>						c200 32
T. ochropus <small>Witgatje</small>						1
Philomachus pugnax <small>Kemphaan</small>						80 25
Numenius arquata <small>Wulp</small>						3 4
Limosa limosa <small>Grutto</small>						4
Glareola pratincola <small>Vorkstaartplevier</small>						2
Scolopacidae <small>onbep. steltlopers</small>						c5000
Larus ridibundus <small>Kokmeeuw</small>	90	50	140	2	+	c30 120
L. argentatus <small>Zilvermeeuw</small>						c20 1
L. canus <small>Stormmeeuw</small>	2		2			3
Sterna hirundo <small>Visdiekie</small>	14	32	46	3	+	4 1
St. albigens <small>Duivelsstern</small>						6
Chlidonias niger <small>Zwarte stern</small>	27	13	40	+		6 12
Chl. leucopterus <small>Witvleugelstern</small>	85	7	92	+		24
Chl. hybrida <small>Witwangstern</small>	4	28	32			

gebied data	Delt 1267 8mei	Dobr 349 mei	Lag. 4mei	Hong 29/4 10/5	Seew 11/5					
Perdix perdix Patrijs				+	+					
Coturnix coturnix Kwartel	+									
Phasianus colchicus Fazant				+	+					
Otis tarda Grote trap										
Columba palumbus Houtduif		+								
Streptopelia decaocto Turkse tortel	+	+		+	+					
Str. turtur Tortelduif	+	+		+						
Cuculus canorus Krokoek	+	+	+	+	+					
Asio otus Ransuil					+	+				
A. flammeus Velduil					+					
Athene noctua steenuil			+		+					
Strix aluco Bosuil			+							
Caprimulgus europaeus Nachtzwaluw			+							
Apus apus Gierzwaluw	+	+	+	+	+					
Merops apiaster Ligener			+							
Coracias garrulus Smarleloar	+	+								
Alcedo atthis Ijsvogel	+									
Upupa epops Hop	+	+	+	+	+					
Picus canus Gryskopspecht	+	+								
Dendrocopus major Grote bonte specht			+							
D. leucotos? Witruspecht	+									
Alauda arvensis Veld leeuwerik				+	+	+				
Galerida cristata Kruifleeuwertik	+	+	+	+	+					
Hirundo rustica Boerenzwaluw	+	+	+	+	+					
Delichon urtica Huiszwaluw	+	+	+	+	+					
Anthus cervinus Roodkeelpieper				+						
Motacilla alba Witte kwikstaart	+	+	+	+	+					
Motacilla flava Gele kwikstaart	1)	+	+	+	+					
Lanius collurio Gruuwe kluwvier	1)	+		+						
Locustella naevia Sprinkhaanrietzanger	+									
L. luscinioides Snor	+									
L. fluviatilis Krekelzanger					+					
Acrocephalus scirpaceus Kleine karekiet	+									
A. arundinaceus Grote karekiet	+									
A. melanogon Zwartkoprietzanger	+									
A. schoenobaenus Rietzanger					+					
Acrocephalus paludicola Waterrietzanger									+	
Sylvia communis Grasmus						+			+	+
S. borin Tuinfluitier								+		
S. nisoria Sparwegrasmus										+
S. atricapilla Zwartkopje	+	+								
Phylloscopus trochil. Fitis	+									
Phylloscopus collybi. Lijstflaaf								+		
Ph. sibilatrix Fluitier								+	+	
Muscicapa striata Gruuwe vliegenvanger	+									
Ficedula hypoleuca Bonte vliegenvanger										++
F. albicollis Witkops vliegenvanger								+		
Saxicola torquata Roodborsttapuit									+	+
S. rubetra Paapie									+	+
Oenanthe oenanthe Tapuit								+	+	
Phoenicurus ochruros Zwarte roodstaart										+
Cyanosylvia svecica Blauwborstje										+
Luscinia megarhynchos Nachttegaal	+	+								+
Turdus merula Merel								+		
Pamurus biarmicus Baardmannetje	+									+
Aegithalos caudatus Staarthees								+		
Remiz pendulinus Buidelmees	+									
Parus major Koolmees	+	+								
P. caeruleus Pimpelmees	+	+								
Troglodytes troglodyt. Winterkoning								+		
Emberiza calandra Gruuwe gors										+
E. citrinella Geel gors								+		+
E. schoeniclus Rietgors	+									+
Fringilla coelebs Vink	+	+								
Carduelis carduelis Pukker	+	+								+
C. cannabina Kneus										+
Chloris chloris Groentling	+	+								+
Passer montanus Ringmus	+	+	+							+
Pyrrhula pyrrhula Goudvink								+		
Sturnus vulgaris Huismus	+	+	+	+	+					+
Passer domesticus Wekweal								+	+	+
Oriolus oriolus Wekweal	+	+								+
Garrulus glandarius Vlaamse gaai								+		
Pica pica Eikster	+	+							+	+
Corvus frugilegus Roek	+	+						+	+	+
C. corone Zwarte kraai	+	+							+	+
C. monedula Kauw	+	+							+	+

1) alleen in grensgebied met Dobrugea

langs de kanalen en rivierarmen.

Hop, Kuifleeuwerik, Witte kwikstaart, Tappuit, Ringmus en Huismus werden in de lagunes alleen gezien bij en op de ruïnes van Histria. We zagen twee oeverwaluwkolonies in de Grote Hongaarse Laagvlakte, 1 vlak ten westen van Tulcea op de rand van het overstromingsgebied van de Donau, 1 in de rand van het lagunesgebied bij Histria, 1 bij Histria zelf en 1 bij Neusiedl (Seewinkel). In de delta zagen we geen kolonie. Opvallend was de sterke doortrek van Roodkeelpiepers in de duintjes langs de Sinoie-lagune bij Histria; er waren naar schatting ongeveer 200 exemplaren in dit gebiedje aanwezig. We zagen ongeveer 30 exemplaren, voor een groot deel al in zomerkleed. In het enige boompje in de duintjes zaten een tiental doortrekkende zangertjes. Herkend werden 1 Grasmus en 2 Fluiters. In de delta en in de lagunes werden naast de Balkanvorm "feldegg" van de Gele kwikstaart ook exem-

Waargenomen vogels in bossen in het noordoosten van de Dobrugea

gebied	Somova ¹⁾	Baba- dag ¹⁾	Slava Rusa ³⁾
datum	3 mei	5 mei	5 mei
Buteo buteo		+	+
Columba palumbus			+
Streptopelia turtur		+	+
Cuculus canorus	+	+	+
Strix aluco		+	
Caprimulgus europaeus		+	
Upupa epops	+	+	+
Picus canus		+	
Dendrocopos major		+	?
Lanius collurio			+
Sylvia borin			+
S. atricapilla			+
Phylloscopus collybita		+	
Ph. sibilatrix			+
Ficedula albicollis			+
Luscinia megarhynchos		+	+
Turdus merula		+	+
Aegithalos caudatus		+	
Parus major			+
P. caeruleus			+
Troglodytes troglodytes			+
Fringilla coelebs	+	+	+
Chloris chloris			+
Pyrrhula pyrrhula			+
Sturnus vulgaris	+	+	
Oriolus oriolus	+	+	+
Garrulus glandarius		+	
Corvus corone		+	+

droog, zeer open loofbos
droog eikenhakhout
vochtig loofbos

plaren van de middeneuropese vorm "flava" waargenomen. Deze beide vormen troffen we ook aan in de Waasen (Seewinkel). In dit gebied zaten in wilgenstruweel enkele meters van de grens van Oostenrijk en Hongarije 2 Krekkelzangers te zingen. Hier vlakbij in droger struweel langs een paadje zong een Sperwergrasmus. De Waasen was ook de enige plaats waar Paapjes, in totaal 7, werden waargenomen. Zwartkoprietzangers werden niet alleen in de delta en in de Seewinkel waargenomen, maar ook in een rietveld tussen Cluj en Turda (30 april).

In de rietkraag van de Lange Lacke (Seewinkel) zongen twee Blauwborstjes. Ongeveer 10 Nachtegalen werden gehoord tijdens een wandeling van + 3 km. in een droog eikenhakhoutbos bij Babadag.

De Grauwe gors werd niet alleen in de Seewinkel waargenomen, maar ook in Transsylvanië tussen Cluj en Turda.

In Transsylvanië bij Alud zagen we een Raaf (30 april). De meeste Roeken werden waargenomen in de Kleine Hongaarse Laagvlakte, hier zagen vanaf de weg 6 kolonies. Het verwonderde ons dat we naast Bonte Kraaien ook enkele Zwarte kraaien zagen. Zo zagen we op 2 mei naast 28 Bonte Kraaien ook 7 Zwarte kraaien: een groep van 5 in de delta en 2 exemplaren bij de camping in Murighiol. In de Grote Hongaarse Laagvlakte zagen we 17 Zwarte kraaien, maar in de Seewinkel alleen Bonte Kraaien. Zes Kauwen bij Murighiol konden we zo goed bekijken dat we de witte halstring van de ondersoort "soemmeringii" konden onderscheiden.

★ Johan Thissen & Gerard Miskens,
Spoorlaan 22, 6562 AN Groesbeek.

Dwerगाalscholvers in wilgestruik langs kanaal

voor nadere bijzonderheden: zie pag. 92

- zaterdag 08-09 : Soortenjaagdag .
- maandag 10-09 : Algemene Ledenvergadering .
- zaterdag 15-09 : Riviertelling.
- vrijdag 05-10)
t/m) : KNNV-Vogeltrekweekend Schouwen.
zondag 07-10)
- zaterdag 13-10 : Riviertelling .
- vrijdag 19-10)
zaterdag 20-10) : Weidevogelsymposium .
- woensdag 24-10 : Steenuilen in de Betuwe (Lezing).
- donderdag 15-11 : Filmavond Vogelbescherming.
- zaterdag 17-11 : Riviertelling .
- zaterdag 08-12)
zondag 09-12) : Stootvogeltelling .
- zaterdag 15-12 : Riviertelling .

IN DIT NUMMER:

Redactioneel	pag.	89
Van de Bestuurstafel.....	pag.	90
Activiteiten.....	pag.	92
Waarnemingen maart - april '79	pag.	93
Riviertelling maart - april '79.....	pag.	101
Het gaat niet zo best met onze korhoenders	pag.	106
Vogels en de Wet.....	pag.	109
Ledenlijst	pag.	110
Sovon bericht	pag.	112
Broedvogelinventarisatie Oostelijke St.Janzberg.....	pag.	114
Een vogelasyl in de winter	pag.	121
Donau Delta en Seewinkel.....	pag.	126
